

Toivon kesäposti

2026

**Hattula-päivät
– koko kunnan
yhteinen
tapahtuma**

Lue lisää s. 6–7

**MENNÄÄN
KALAAAN**

Lue Kalamiesten
vinkit!

**Lukuvinkit
riippumatolle!**

Kirjastolaisten
kesäsuosikit
s. 24

PYÖRÄILLEN
kahvin ja pullan
perässä

**Hattulan kunta sai UNICEFin
Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen**

Tehdään parempaa tulevaisuutta yhdessä lasten ja nuorten kanssa s. 16

hattula

Sisältö

Pääkirjoitus	2
Tapahtuma	3
Härkärock	5
Ulkokuntosali Parolaan	5
Hattula-päivät käynnistävät kesän	6
Kesä 1976.....	8
Hattula runon näyttämönä	11
Häähumua ja historian havinaa.....	11
Jäätelöjuoksu 40 vuotta.....	12
Lasten kesäpassi.....	13
Päiväkotilaisten Q&A	14
Pienistä hetkistä syntyy parhaat muistot.....	14
Ahorannan telttaleirit.....	15
Toivon leffailat	15
Hattulan kunta rakentaa lapsiystävällistä arkea.....	16
Kansainvälinen nuorisovaihto.....	17
Kalastusvinkit kesään	18
Kirjastosta lainattavat liikuntavälineet.....	19
Mikä ihmeen hyytelösammaleläin?.....	20
Tervetuloa multigolfin maailmaan.....	21
Kunnan työntekijät huomiovaatteissaan	22
Panssarimuseolla jälleen uutta nähtävää	23
Kirjastolaisten kirjavinkit kesään	24
Inkalan Kartano on Hattulan helmi	26
Luovuuslataamo	28
Hattulan hurjat paikat.....	29
Hyvän mielen kesäkahvila	30
Kuvituskartta johdattaa seikkailulle.....	31
RAPA päivittää paikkatiedot.....	32
Pitkä matka kotiin	33
Varautuminen alkaa arjesta	35
Kaasupallolla Bristolista Bordeauxiin.....	36
Johanna ja Oskari	37
Kurkistus kesän tähtikarttaan	38
Pyöräillen kahvin ja pullan perässä.....	39
Toivon puuhasivu	40

JULKAISIJA Hattulan kunta
TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ Milla Saksa, milla.saksa@hattula.fi
TOIVO KUVITUKSET Salla Vasenius
TAITTO JA KANNEN KUVA Marika Ijäs, MI Suunnittelu
PAINO Grano Oy

 Hattulan kunta

 Visit Hattula

 www.hattula.fi

Hyvä ystävä,

Olet juuri avannut uusimman Toivon Kesäpostin ja siitä Sinulle onnittelut, kädessäsi on kuluvan kesän kuumin kesälehti tai ainakin seutukunnan kuumin. Tämä vapaaehtoisvoimin toimitettu lehti on jälleen kerran monipuolinen lukupaketti. Se kertoo Sinulle Hattulan tärkeimmät kesätapahtumat, ohjaa kuntamme monipuolisille harrastusmahdollisuuksille sekä sisältää vakavampaa asiaa kuten myös sopivasti historian havinaa.

Pääset tutustumaan Hattulan ei niin toivottuun uusimpaan asuikiin eli hyytelösammaleläimeen, joka joitakin vuosia sitten ilmestyi kutsumatta Vanajaveden rannoille. Viime talven Hannes-myrsky aiheutti tuhoja Hattulassa ja kotivarautumisen tarpeet nousivat monissa perheissä esille. Tuleviin myrskyihin antaa Toivon Kesäposti hyviä ohjeita.

Lapsia ja nuoria ei myöskään ole unohdettu, vaan heille suunnattua sisältöä kesäpostissa on runsaasti. Salaperäinen satunnainen aikamatkaja on onnistunut toimituksen kehotuksista piittaamatta muistelemaan ”niitä parempia entisiä aikoja”. Tällä kertaa hän on matkustanut ainakin 50 vuoden takaiseen Hattulaan ja muistojen kätköistä on löytynyt tuttuja tarinoita ja kasvoja. Joku voi jopa itsensä noista löytää.

Toivon Kesäpostin suurin tavoite on kuitenkin tuottaa kaikille hattulalaisille, kesähattulalaisille, satunnaisille vierailijoille, Kukon aamuparlamentille sekä hämeenlinnalaisille (joiden tiedetään tätä lehteä ahmivan) hyvää kesämieltä!

Pekka Järvi
Kunnanjohtaja

Hattula-päiviä vietetään jälleen kesäkuun alussa ke 3.6.– su 7.6.

Luvassa iloista tunnelmaa, musiikkia ja monipuolista ohjelmaa kaikenikäisille. Kuvassa kunnanjohtaja Pekka Järvi ja Varusmiessoittokunnan Showband Panssariprikaatista vuoden 2023 Hattula-päivillä.

Kesä Hattulassa!

Lue lisää hattula.fi/tapahtumat

la 9.5. pyöräilytapahtuma klo 10–12 Hatusen pihassa.

Taitorata ja pyöräilypassi lapsille, 200 € lahjakortin arvonta, tapahtumasta yhteislähtö Pekan kulttuuripyöräilylle.

la 9.5. Pekan kulttuuripyöräily.

Pekka Järven kulttuuripyöräily Wesundaan lähtö klo 10. Klo 10.30 Wesundan & Vesunnan historian esittely **Eero Ojanen**, klo 11.15 kahvit ja tilojen esittely Wesundassa, ennakoilmoittautuminen Asiossa, mukaan mahtuu 40 pyöräilijää. Maksuton.

su 10.5. Maijan kesäkahvilan äitienpäivän kakkubuffet kattaukset klo 12 ja 14.

ENNAKKOILMOITTAUTUMINEN, Kouvalan maamiesseurantalolla, Hyrväläntie 771, Hattula.

ti 12.5. Maken gravelpyörälenkki soratiellä, lähtö Hatusen parkkipaikalta klo 18, kesto 2h. Sopii kaiken tasoisille, maksuton, lisätiedot myynti@hatunen.fi

ke 13.–to 14.5. Street Food -tapahtuma Hattulan kirjaston ympäristössä, Kauppatie 3, Parola.

pe 15.5. Maijan kesäkahvilan Paint a cake (with or without wine). Kakunmaalausekurssi 35 €/hlö sis. pientä naposteltavaa, ilmoittautuminen vaaditaan. Kouvalan maamiesseurantalolla, Hyrväläntie 771, Hattula.

Hattulan kotiseutupuoti on avoinna 16.5.–16.8. klo 11–17. Paikallisia kädentöitä ja taidetta. Vanhankirkontie 41, Parola.

la 16.5. Sähkömaastopyörälenkki Tenholan maastoon, kesto 2 h, lähtö Hatusen parkkipaikalta klo 10.30. Maksuton, lisätiedot myynti@hatunen.fi

su 17.5. klo 10 Kaatuneitten muistopäivän jumalanpalvelus Hattulan kirkossa ja klo 12 Tyrvännön kirkossa. Seppeleenlaskut muistomerkeille.

su 17.5. klo 15 Sankarihautajaiset Hattulan kirkossa. Maaliskuussa Hattulaan tuotiin kesäkuussa 1944 kaatuneiden ja nyt tunnistettujen **Otto Elinin** ja **Matti Kovalaisen** vainajat. Vuosikymmeniä odottanut kotiinpaluu toteutuu kaatuneitten muistopäivänä.

ti 19.5. Maken pyörälenkki maastopyörillä Tenholan maastoissa, lähtö Hatusen parkkipaikalta klo 18, kesto 2 h. Sopii kaiken tasoisille, maksuton, lisätiedot myynti@hatunen.fi

to 21.5. klo 18.30 Korsulauluilta Panssarimuseolla. Tule ja tuo ystäväsikin mukaan laulamaan. Tilaisuuteen on vapaa pääsy! Korsulauluvihkoja myynnissä 5 € hintaan, maksu käteisellä. *Hattulantie 334, Parola.*

pe 22.5 klo 12 Maijan kesäkahvilan avajaiset. Kouvalan maamiesseurantalolla, Hyrväläntie 771, Hattula.

la 23.5. klo 20 Electric Blues Band Roadhouse Cafe Neulansilmä. Vapaa pääsy.

ti 26.5. Maken pyörälenkki maastopyörillä Tenholan maastoissa, lähtö Hatusen parkkipaikalta klo 18, kesto 2h. Sopii kaiken tasoisille, maksuton, lisätiedot myynti@hatunen.fi

la 23.5. klo 10–17 Hoitava ääni -retriittipäivä keholle ja mielelle.

la 23.5. klo 15 Kylvön siunaaminen Simolan tilalla Hyrvälässä, *Simolantie 100.*

su 24.5. klo 10 Helluntain perhemessu (kevätkirkko) Hattulan kirkossa.

su 31.5 klo 14 70-, 75-, 80- ja 85-vuotta täyttävien juhlakonsertti Hattulan kirkossa. Tilaisuus on avoin kaikille.

ma 1.6. Maksuton multigolf lajitutustuminen. Ilmoittautuminen Pia Vekalle p. 050 595 3389 / pia.vekka@hattula.fi

Kesä-elokuussa pyhäpäivien messu Pyhän Ristin kirkossa klo 10 Poikkeuksena 21.6. Vuohiniemen rukoushuoneella ja 12.7. Tyrvännön kirkossa. Lisäksi 3.6.–12.8. keskiviikkoisin klo 12 rukoushetki Pyhän Ristin kirkossa.

ke 3.6.–su 7.6. Hattula-Päivät Paljon tapahtumia eri puolilla Hattulaa. Katso tarkemmin hattula.fi/hattula-paivat/KESKIVIikko3.6.

- klo 16 & 17 Panssarimuseon maksuttomat teemakierrokset
- klo 17 Hattulan taiteilijaseuran näyttelyn avajaiset, *kirjasto*
- klo 17–18 Suuri leikkipäivä. **Alli Huuppa ja Hassu-Hessu, Meidän lava**
- klo 17.15 Yhteislaulutilaisuus, *Meidän lava*
- klo 18 Runoskräppäys & Black out poetry, *kirjasto*
- klo 18–20 Frisbeegolfin avoimet kisat, *Hattulan hiihtomaa*
- klo 18 Varusmiessoittokunnan konsertti, *kirjaston auditorio*
- klo 19 Tapsan urheiluvisa, juontaa **Pasi Honkanen**, *kirjaston auditorio*

TORSTAI 4.6

- klo 9.30 Seniorivisa, *kirjaston auditorio*
- klo 10 Toivon nimipäivän pehmolelupa-raati ja satutuokio. *Lähtö klo 10 Juteini-keskuskelta. Toivon johdolla siirtyminen Hattulan kirjastoon.*
- klo 16–17.30 Perheliikuntaa, *Parolan pallokenttä*
- klo 18 Toivon leffailta perheille, *kirjaston auditorio. Ilmoittautuminen Asio-järjestelmään.*
- klo 18–19 Zumba, *kirjaston piha*
- klo 18–22 Kesä kick off – nuorten disco (13–18v.), *Roadhouse Cafe Neulansilmä*

PERJANTAI 5.6. KIRJASTON PIHALLA

- klo 16–18 Arxin kädentaitotyöpaja lapsille
- klo 16–20 Pomppulinna ja liikuntakärry
- klo 17–18 MLL:n perhepiknik, **Taika Taija**
- klo 16–18 Perhekaraoke
- klo 18–19.30 Hatunheiton SM-kisat
- klo 19.30 **Mikko Harju**, *Meidän lava*

LAUANTAI 6.6.

- Toripäivä, kirjaston piha-alueella
 - klo 9-14.15 Katusählyturnaus
 - klo 10-16 Toripäivä
 - klo 10 Hattulan yrittäjien & kunnanjohtajan avaus
 - klo 10.30 Sydäniskurikävely
 - klo 11-13 Hämeen Sanomien tähtitapahtuma. Varusmiestoimikunnan bändi, solistina **Lissa Joensuu**
 - klo 13 **Vilma Alina**
 - klo 15 **Tuure Kilpeläinen**
 - Lepaan viinitilan 30-vuotisjuhla
 - klo 13-18 Lepaan savipajan työpaja
 - klo 14 Juhallisuudet ja kahvit
 - klo 15 MLL Tyrvännön Lepaan Annan kierros
 - klo 16 Viinitilan maksuton tuotantokierros
 - klo 16-18 Mehiläistarhauksen ja lasipesän esittelyä viinitilalla
 - klo 18-23 Lavatanssit viinitilan vintillä.
 - klo 15-23.30 Härkärock, *Neulansilmä*
- SUNNUNTAI 7.6.**
- klo 9 Hattulan kunnan golfmestaruus, *Lepaa Golf ja Hattula Golf*
 - klo 11-14 Maksuton padel-päivä, *Hattula Golf*
 - klo 11-16 Pelkolan tapahtuma, *Wanhan Koulun Rauha*
 - klo 11-15 Pelkolan peräkonttikirppis
 - klo 12.30-15 Pickle ball
 - klo 13.30 Pelkolan kouluun tutustuminen
 - klo 15.30 Äänimaljarentoutus
 - klo 12.30, 14 ja 15.30 Pyhän Ristin kirkon maksuttomat opaskierrokset
 - klo 18 Runolle ruvetaan ja haitari soi -esitys, *Jaakonsali, liput 10 €*

la 6.6. klo 13-23 Viini ja olut -juhla Lepaan viinitilalla.

la 6.6. Härkärock Roadhouse Cafe Neulansilmä. Liput 59 €.
Ennakkoliput *neulansilma.fi*

ti 9.6. klo 18 Yhteislaulut Meidän lavalla, Hattulan kirjasto.

ti 9.6.-28.7. klo 16-17 Kesäliikuntaa Kosken kentällä.
Takajärventie 21, Hämeenlinna, vapaa pääsy.

Kesäkuussa monipuolisesti erilaisia ohjattuja ulkoleikkejä- ja pelejä.
Ei ennakkoilmoittautumista.

3-5-vuotiaat lapset vanhempien kanssa **klo 9.30-11** ja 6-7-vuotiaat lapset vanhemman kanssa tai ilman **klo 13.30-15.**

- ti 9.6. Kanungin leikkipuisto**
- ke 10.6. Kotirinteen leikkipuisto**
- to 11.6. Juteinikeskuksen piha**
- pe 12.6. Pekolan koulun piha**
- ma 15.6. Kanungin leikkipuisto**
- ti 16.6. Kotirinteen leikkipuisto**
- ke 17.6. Juteinikeskuksen piha**
- to 18.6. Pekolan koulun piha**

ke 10.6. klo 10-12. Katuliitukeskiviikko kirjaston pihassa ja lavalla.

pe 12.6. klo 20 Hillbilly Hellcats (USA) Roadhouse Cafe Neulansilmä.
Liput 15 €. Ennakkoliput *neulansilma.fi*

la 13.6. Multigolfin SM-kisat, Lepaan multigolf.

la 13.6. klo 10-15 Vanhojen esineiden näyttely (Avoimet Kylät).

la 13.6 Avoimet Kylät klo 10-15.

la 13.6.-su 14.6. Lempeä kesään laskeutumisen retriitti.

pe 15.- ti 26.6. Nuorisotyön kesäkiertue. Nuorten pop up -tapahtumia ympäri kuntaa. Seuraa tiedotusta *hattula.fi* ja Instagramissa *@hattulannuorisio* ja tule mukaan kesäpäiviin!

ma ja ti 22.6.-4.8. klo 12-16.30 Wanhan Koulun kesäinen lounaskahvila.

ma 22.6.-4.8. klo 17-18.30 Wanhan Koulun kesäiset "tavisjoogat".

pe 26.6. klo 20 The OX rd. Brers Roadhouse Cafe Neulansilmä.
Vapaa pääsy.

su 28.6 alkaen Maijan kesäkahvilan soppalounas sunnuntaisin
Kouvalan maamiesseurantalolla, *Hyrväläntie 771, Hattula.*

la 27.6. klo 10-15 Panssarimuseon perhepäivä.

ke 1.7. klo 13-15 Katuliitukeskiviikko kirjaston pihassa ja lavalla.

ke 8.7. klo 10-12 Katuliitukeskiviikko kirjaston pihassa ja lavalla.

pe 10.- su 12.7. Suontaka eventing,
20 v juhlavuosi kilpailut. Suontaan Ratsastajat ry:n vuosittainen kenttäratsastuskilpailu.

la 11.7. klo 20 The Jack Flash Band Roadhouse Cafe Neulansilmä.
Vapaa pääsy.

ti 14.7. klo 18 Yhteislaulut Meidän lavalla, Hattulan kirjasto.

la 25.7 Maijan kesäkahvilan HurlumHei-lauantai. Kouvalan maamiesseurantalolla, *Hyrväläntie 771, Hattula.*

ke 29.7. klo 13-15 Katuliitukeskiviikko kirjaston pihassa ja lavalla.

su 30.8. Jäätelöjuoksu 40-vuotta.
Kisoihin ennakkoilmoittautuminen Asio-järjestelmässä. Lapsia ilahduttamassa **Ti-Ti Nallet.**

la 1.8.2026 klo 10-15 Harrastepäivä Panssarimuseolla.

ti 11.8. klo 18 Yhteislaulut Meidän lavalla, Hattulan kirjasto.

to 13.8.-la 15.8. Lepaa-näyttely Lepaan puutarhaoppilaitoksen kampuksella.

to 20.8. klo 18.30 Korsulauluilta Panssarimuseolla.

la 23.5. Hoitava ääni retriitti,
Wanhan Koulun Rauha.
Markkulanmäentie 6, 13720 Parola.

ti 25.8. Miesten rento saunailta Vanamajalla, järjestäjänä Hattulan seurakunta. Illan isännät **Jyrki Rauhala** ja **Joonas Heikkilä.** Maksuton.

su 30.8. Maksuton lajitututuminen: Sauvakävely ja keppijumppa.
Ilmoittautuminen Pia Vekalle
p. 050 595 3389 / *pia.vekka@hattula.fi*

ti 1.9. alkaen Syksyn kuukausiluennot Panssarimuseolla.

to 3.9. klo 18 Perinteinen Dekkari-ilta Hattulan kirjastolla. Vieraana **Jenni Kokander, Pekka Hyyti, Pekka Vänni** ja **Essi Ruohola.**

la 5.9. klo 19-24 Töpinä-rock 40-vuotisjuhla Parolan työväentalolla.
Pääesiintyjänä **Alwari Tuohitorvi.**

la 26.9. Cooper-tapahtuma Prikaatin kentällä.

su 4.10. klo 10-14 Ulkoilutapahtuma Tenholan linnavuorella.

Syyslomalla Perhetemppuilu Juteinikeskuksella (syysloma 12.-16.10.). Tarkemmat päivät ja ajat lähempänä kunnan sivuilla.

la 17.10. Panssarimuseon syystapahtuma

Härkärock ensimmäistä kertaa Hattula-päivien aikaan!

Maaseutufestarit Lehijärven rannalla kartanomaisemassa vailla vertaa.

Paikalle pääset junalla Tampereen ja Helsingin suunnista Parolan asemalle ja bussikykyillä perille. Tarkemmat aikataulut lähempänä ajankohtaa www.harkarock.fi -sivuilta, josta muukin ajantasainen tieto löytyy parhaiten.

Luvassa on ehtaa boogierockia ja aitoa festaritunnelmaa pienemmässä mittakaavassa – ja mikä parasta, täällä ei autotunet fjongaa tai taustanauhat surraa. Alueella mahtuu olemaan ja messissä on 5 bändiä, jotka takaavat lahkeen leppämisen ja niskojen nyökyttelyn. Paikan päällä tietenkin ruokakojut ja anniskelupisteet.

Liput lippu.fi kautta tai Epassilla ja Smartumilla www.harkarock.fi -verkkokaupasta. Esiintyjät: *Black Devils feat. Ile Kallio ja Janne Louhivuori & Hurriganes Show, Ursus Factory, Devil Dog Road, Texas Oil, The Lakewater Band.*

Soikoon rock Hattulassa!
Lasse Harjasto

Ulkokuntosali Parolaan

Hattula-aloite on kuntalaisten tapa ehdottaa ja äänestää positiivisia vaikutuksia tuottava idea kunnan toteutettavaksi ja täten edistää kuntalaisten mahdollisuutta osallistua ja päättää.

Hattula-aloitteita kerätään kerran vuodessa. Ideoiden keräämisen jälkeen kaikki aloitteet käsitellään ja niiden toteuttamiskelpoisuus sekä kustannukset arvioidaan. Kriteerien mukaiset aloitteet tulevat äänestettäväksi. Aloite saa maksaa enimmillään 20 000 euroa. Kaikilla yli 12-vuotiailla kuntalaisilla ja vapaa-ajan asukkailla on mahdollisuus äänestää parhaana pitämäänsä ehdotusta tehtyjen aloitteiden joukosta.

Vuoden 2026 Hattula-aloitteessa äänestyksen voittajaksi päätyi ulkokuntosali Parolaan. Ääniä annettiin yhteensä 159 kappaletta, joista voittaja sai selkeät 43 %. Toiseksi eniten ääniä saanut ehdotus, rantakalastuksen helpottaminen Mierolassa, jäi selvästi jälkeen 16 %:n ääniosuudella.

Ulkokuntosali tullaan rakentamaan Parolaan vuoden 2026 aikana. Ilmainen ulkokuntosali tuo liikunnan kaikkien ulottuville – raikas ulkoilma, matala kynnyks ja monipuoliset välineet innostavat liikkumaan. Hankkeen etenemisestä tiedotetaan kunnan kotisivuilla sekä sosiaalisen median kanavissa. ■

Kuvassa Pekolan koulun läheisyydessä (Aulangontie 629, 13900 Hattula) oleva Omnigym-ulkokuntosali. Ulkokuntosalilla on neljä painosäädettävää laitetta.

Viisi päivää iloa ja elämyksiä
Hattula-päivät
käynnistävät kesän

Hattula-päivät ilahduttavat kuntalaisia, mökkeilijöitä ja vierailijoita jälleen kesäkuun alussa 3.–7.6. Viisipäiväinen tapahtumakokonaisuus kokoaa yhteen paikalliset toimijat ja tarjoaa runsaasti ohjelmaa kaikenikäisille.

teksti MILLA SAKSA

Kuten viime vuosina on nähty, tapahtuman sisältöön on panostettu määrätietoisesti, ja tämän vuoden ohjelma onkin jälleen entistä monipuolisempi. Tarjolla on muun muassa elämyksellisiä museokierroksia, koko perheen leikkiohjelmaa, livemusiikkia sekä yhteisöllisiä tapahtumia.

Hattula-päivät käynnistyvät keskiviikkona maksuttomilla teemakierroksilla Parolan Panssarimuseossa, jossa kenraalimajuri **Ruben Lagus** herää henkiin **Miikka J. Anttilan** esittämänä. Samana päivänä nautitaan myös esimerkiksi lasten esityksestä, yhteislaulusta, runotyöpajasta sekä Puolustusvoimien varusmiessoittokunnan konsertista.

Perheille suunnattu ohjelma näkyy vahvasti torstaina ja perjantaina. Luvasa on muun muassa Toivon nimipäivän pehmoleluparaati, perheliikuntaa sekä supersuosittu MLL:n perhepiknik. Perjantai-illan perinteinen Hatunheiton SM-kilpailu kerää jälleen osallistujia ja yleisöä, ja iltaa tähdittää artisti **Mikko Harju**.

Lauantain toripäivä muodostaa tapahtuman sydämen. Päivän aikana lavalle nousevat muun muassa **Vilma Alina** ja **Tuure Kilpeläinen**, ja lisäksi tarjolla on toritunnelmaa, kilpailuja sekä Lepaan viinitilan 30-vuotisjuhlan ohjelmaa. Juhlat jatkuvat Härkärockissa ja Lepaan Viinitilan lavatansseissa, johon maksuton bussikuljetus.

Sunnuntaina ohjelmassa korostuvat liikunta ja hyvinvointi: tarjolla on muun muassa padelia, pickleballin kokeilua, kirppistelyä sekä opastettuja kierroksia Pyhän Ristin kirkossa. Hattula-päivät huipentuu tunnelmalliseen ”Runolle ruvetaan ja haitari soi” -kulttuuriesitykseen Juteinitalolla.

Koko ohjelmakokonaisuuteen voi tutustua osoitteessa hattula.fi/hattula-paivat

TOIVEITA KUUNNELLAAN

Hattula-päiviä kehitetään vuosittain tapahtumasta kerätyn palautteen perusteella. Vuoden 2025 palaute oli pääosin erittäin positiivista: kiitosta saivat erityisesti monipuolinen ohjelma, onnistunut viestintä sekä lapsiperheille suunnatut tapahtumat.

Erityistä huomiota viime vuonna sai perjantain ohjelma, jolloin MLL:n perhepiknikin jälkeen järjestetty Hatunheiton SM-kisa keräsi runsaasti yleisöä. Tapahtumaa väritti Radio Suomipopin **Aamulypsyn** vierailu heidän **Kissanristiäskiertueensa** yhteydessä – näyttävä saapuminen panssarivaunulla jäi monen mieleen. Radio Suomipopin Aamulypsyn **Tinni Wikström**, **Tuukka Ritokoski**, **Juuso Mäkilähde**, **Juha Perälä** ja Hovimuusikko **Ilkka Ihmäki** ottivat mittaa toisistaan omassa sarjassaan – ja voiton vei kukas muukaan kuin Juuso!

Palautteissa esitettyihin toiveisiin tulevasta Hattula-päivistä on myös vastattu. Tänä vuonna ohjelmassa nähdään yleisön toiveesta muun muassa puisto- ja zumba kirjaston pihalla torstaina, nuorille suunnattu disco Neulansilmässä, pickleballin kokeilumahdollisuus sunnuntaina Pelkolassa sekä padel-päivä Hattula Golfilla.

YHDESSÄ ETEENPÄIN

Hattula-päivät eivät synny yksin kunnan voimin. Tapahtuman toteutus on laajan yhteistyön tulos, ja Hattulan kunta haluaa kiittää lämpimästi kaikkia mukana olleita yrityksiä, yhdistyksiä ja aktiivisia kuntalaisia.

Yhdessä tekemisessä on voimaa, ja juuri se tekee Hattula-päivistä vuodesta toiseen ainutlaatuisen. ■

Tuure Kilpeläinen esiintyy Toripäivillä la 6.6. klo 15. Kuva Pekka Keränen.

Vilma Alina esiintyy Toripäivillä la 6.6. klo 13. Kuva Vilma Töyräs.

Mikko Harju esiintyy Meidän lavalla pe 5.6. klo 19.30. Kuva Ville Juurikkala.

Miikka J. Anttilan esittämän Ruben Lagusin opastetut kierrokset Panssarimuseolla ke 3.6. klo 16 ja 17.

Kesä 1976

Tällä kertaa satunnainen aikamatkaaja päätyi kesään 1976, jolloin kaikkien aikalaisten mukaan oli lämmintä, aurinkoista ja ihmisillä hyvä tahto. Suomi oli nousemassa urheilun suurvallaksi ja Montrealin olympialaisista Suomi kuittasi jo tavaksi tulleet 5000 ja 10 000 metrin juoksujen kultamitalit. Pertti Karppinen voitti soudussa ensimmäisen kaiken kaikkiaan kolmesta kultamitalistaan ja Pertti Ukkola heitteli painimolskilla kilpakumppaneitaan kultamitalin arvoisesti. Voi noita aikoja!

teksti SATUNNAINEN AIKAMATKAAJA

Mutta mitä tapahtuikaan Hattulassa, oman maailmamme keskipisteessä? Satunnainen aikamatkaaja kaivoi muistinsa tueksi tuolloin ilmentyneet Vanajaveden Seudun numerot, joista kaikkine mausteineen paljastuu vireä ja vilkas kesäkunta.

Aloitetaan kuitenkin jo vapun jälkeisestä tunnelmista, jolloin valmistauduttiin syksyn kunnallisvaaleihin ja Hattula oli tuolloin vaaliliittojen luvattu maa. Kokoomus, Kristilliset ja Suomen Maaseudun Puolue allekirjoittivat vaaliliittosopimuksen. Kuvassa sopimusta allekirjoitetaan.

Kolmen puolueen vaaliliitto solmittiin Hattulassa

Hattulassa solmittiin syksyn kunnallisvaaleja varten vaaliliitto Kansallisen Kokoomuksen, Suomen Kristillisen Liiton ja Suomen Maaseudun Puolueen paikallisjärjestöjen välillä. Vaaliliittosopimuksen allekirjoittivat Matti Puotila ja Eljas Bäcklund Kokoomuksesta, Toini von Zausen ja Veikko Väinänen Kristillisestä Liitosta sekä Mikko Kopra ja Simo Tamminen Maaseudun Puolueesta. Vaaliliittosopimusta allekirjoittamassa edessä vas. Matti Puotila, Toini von Zausen ja Mikko Kopra. Takana seuraavat sopimuksen syntymistä vas. Veikko Väinänen, Simo Tamminen ja Eljas Bäcklund.

Panssariprikaatin komentaja Hattulan kunnan vieraana

Panssariprikaatin uusi komentaja eversti Olli Tikka teki ensimmäisen virallisen vierailunsa Hattulan kuntaan viime viikon tiistaina.

Eversti Tikka totesi Panssariprikaatin olevan yhteistyövalmis kunnan kanssa pakkolunastusten aiheuttamasta kissanhännänvedosta huolimatta.

Kuvassa vieras isäntineen Hattulan kunnanviraston edustalla. Vas. kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Pekka Karonen, kunnanvaltuuston varapuheenjohtaja Talvikki Mattila, eversti Olli Tikka, kunnanvaltuuston puheenjohtaja Eljas Bäcklund ja kunnanjohtaja Toivo Seppälä.

Muutkaan eivät jääneet toimeettomiksi: Keskustapuolue ja Liberaalinen kansanpuolue tekivät vaaliliiton. Kun vaalit aikanaan syksyllä järjestettiin, oli äänestysprosentti huimat 82,2 % eli kunnallisasiat kiinnostivat ihmisiä. Suurimmaksi puolueeksi nousi lopulta SDP 10 paikalla ja kokoomus sai 7 ehdokasta läpi 27 jäseniseen valtuustoon. Eli samat puolueet olivat voimissaan kuin nykyäänkin. Panssariprikaatissa oli komentajien vaihtoviikot ja eversti Sarva siirtyi pääesikuntaan luovuttaen komentajuuden

eversti Tikalle. Kunnan ja Puolustusvoimien liitossa oli pieniä säröjä Ilveskallion pakkolunastusten vuoksi ja uusi komentaja tekikin ensimmäisen "virallisen vierailunsa" kunnantalolle vakuuttaen Panssariprikaatin olevan valmis yhteistyöhön kunnan kanssa kiistoista huolimatta. Kuvassa patsastellaan kunnanviraston pihalla keväturingossa.

Ylioppilaita oli jo muutaman vuoden valmistunut Hattulan omasta lukiosta ja varma kevään merkki olikin Parolan

Pekolan yhteiskoulu 42 vuosittain valkolakissa ja ruusukissa.

42 valkolakin päivä Parolan yhteiskoulussa

42 vuotta ylioppilain tai valkolaki Parolan yhteiskoulun lausujina lausutaan.
Rektorit Tapio Nakkala onni puheensa opettajan parhaan palkan olevan oppilaiden menestymisen. Hän totesi työpöytäsi hyväksytyksi sinun ollessi tämän koulun ylioppilaskokouksessa edellyttä vuoita parantamaan. Erityisesti valkolakin on valkolakin koulun hyvä työkenttäkoulutuksen sekä hyvä koulutuksen opettajien ja opettajien väliin. Rektorit Nakkala liitti koulun valkolakin koulun ja jatkotutkimus sekä koulun koulutuksen mukana ollessi työtä koulun hyväksi.

Kunnan urheilukoulut pyörivät Hattulassa

lukion lakkiaiset. Uusia ylioppilaita valmistuikin kaikkiaan 42. Joukkoon mahtui yksi kuuden laudaturin ylioppilas, kun Markku Jenu saavutti tuon korkeimman mahdollisen tuloksen, ilmeisesti ensimmäinen laatuaan Parolassa. Kaiken kaikkiaan lähes puolet uusista ylioppilaita saavutti laudaturin tai magnan. Parolan lukio oli jo tuolloin tasokas oppilaitos. Oheisessa kuvassa kaikki ylioppilaat poseeraavat valkolaki päässä. Mikäli tunnustat itsesi, niin hae yllätyspalkinto kirjastolta – oletan myös tämän vuoden riemuylloppilas!

Vietnamin sota oli jo päättyneet kesälä 1976, mutta uusi kriisi oli nostamassa päätään. Kanta-Hämeen Seutukaavaliitto nimittäin esitti Hattulan liittämistä Hämeenlinnaan. Kunnanhallitus luonnollisesti vastusti tätä esitystä ja Hattula säilytti itsenäisyytensä. Tästä ikävästä episodista ei satunnainen aikamatkaa ja viitsinyt yhtään valokuvaa tähän kirjoitukseen liittää. Sitä vastoin kuntaa kehitettiin voimakkaasti ja päätettiin aloittaa uuden terveysaseman rakentaminen, jonka kustannusarvio oli lähes 2 miljoonaa markkaa. Tuo rakennus muutettiin purettiin 2025.

Nuoret eivät voineet viettää kesäloma sosiaalisessa mediassa, vaan olivat pakotettuja kalastelemaan, uimaan, urheilemaan tai sitten leireilemään. Rasittavaa ulkoilmaelämää siis! Valittavasti Vanajavesi ja Lehijärvi olivat tuohon aikaan hieman epäpuhtaita ja taidettiinpa joskus kalojen syönnistäkin varoitella. Ainakin Lehijärvessä oli kaloilla happi vähissä ja rehevöityvän

järven asukit kokivat ajoittaisia joukkokuolemia. Osa kaloista onneksi selviytyi ja omaksi epäonnekseen joutuivat toisinaan myös pyydykseen. Kuvan nuori kalastaja esittelee 7,8 kg:n komeaa kuhaa, joka oli saatu pyydyttyä verkolla Lehijärvestä. Kalastajan henkilöllisyys on tiedossa, mutta mikäli tunnustat itsesi, niin tule hakemaan palkinto kirjastolta!

Hattulan kunta panosti nuorten uimataittoa sekä muuhun liikuntaan: uima-

ja urheilukouluja järjestettiin ympäri kuntaa. Mikäli kaikesta huolimatta joutuisi uimareissulla pulaan, niin Suomi-Salama lahjoitti pelastusrenkaan Herniäisten rantaan, kuten kuvasta ilmenee.

Urheilukoulun suoritti kesän aikana noin 100 iältään 6–16-vuotiasta urheilijan alkua. Kuvassa tuolloiset Pekolan Iskun lupaukset. Heillekin palkinnot kirjastolla luvassa! >>

Pelastusrenkas Herniäisiin

Suomi-Salama on lahjoittanut pelastusrenkaan Herniäisten leirintäalueelle. Lahjoittajan puolesta luovutti pelastusrenkaan pöytäkirjasta Kalevi Kulmala vns., joka samalla toivoi renkaan jo olemassaolollaan estävän

Ohjaajat orrella. Leirin ohjaajia pienessä lepotoiklossa Ahorannan päärakennuksen kaiteella.

Ari Kulmala vas., Eriika Suoma, Katri Ventola ja Tapio Tihtonen olivat yksimielisiä leirin hauskuudesta. Kaikkien toivomus oli, että leiri saisi kestää kauemmin.

Mikä sitten oli kaikkein hauskin leirillä?

Ari: Hauskinta oli ollut uiminen ja saunominen.

Eriika: Saa nukkua teltassa ja uida.

Katri: Uiminen ja takkailut.

Tapio: Pelit on mukavia ja aamutee on poikaa. Leiriolympialaiset olivat myös kivut.

Leirin "ilopillerit" Harri Rummukainen vas. ja Jari Räätilä "sotamaalausissaan".

Kesäleirien pitopaikka oli nykyiseen tapaan Ahoranta. Sielläkin lähes 100 iältään 7-14-vuotiasta ui ja saunoi tietysti teltoissa majoittuen. Oheisissa kuvissa esiintyvät henkilöt voivat hakea kirjastolta yllätyspalkinnon, kunhan kuvan ja hakijan yhdenäköisyys kyetään todistamaan..)

Kesällä 1976 ei palveluista ollut puutetta ja Parolan postikin täytti 100 vuotta. Tuolloin tuli heinäkuun 1. päivänä kuluneeksi 100 vuotta posti- ja lennätintöimiston perustamisesta Parolaan. Pääosan ajasta posti palveli rautatieasemalla, koska asemapäällikkö toimi samalla postivirkailijana. Palvelutarpeen kasvaessa tehtävä vakinaistui ja toimipaikka siirtyi ensi meijerin tiloihin ja sieltä sitten Parolan ostokeskukseen R-kioskin, EHO:n kauppaliikkeen ja poliisin kanssa samaan kiinteistöön. Postin toimipaikka sijaitsi nykyisen kukkakaupan kohdalla. Kuvassa 100 vuotta täyttäneen posti- ja lennätintöimiston virkailijat.

Loppukesän kohokohta oli perinteiset kunnan yleisurheilumestaruuskilpailut, jotka kestivät peräti kaksi päivää. Tuloksista maininnan ansaitsevat ainakin Erkki Laineen 100 metrin voittoaika 12,2 sekä Timo Korpi-Kokon pituustulos 655. Myös D-poikien 3-ottelun tuloslistalla on monta tuttua nimeä, kuten kuvasta näkyy. Nämä tuolloiset lupaukset voivat hakea yllätyspalkinnon kirjastolta. ■

Lehtileikkeet Vanajaveden Seudun vuosikerta.

Parolan posti 100 vuotta

Parolan posti- ja lennätintöimiston postivirkailijat vas. ensimmäinen kirjuri Maija-Liisa Saari, kirjuri yp. Tiina Ekholm, toimintasuojaja Verner Viljar Heinonen, entispostilainen Pajo-Elina Mäntymäen, entispostilainen Liina Koskela ja ent.post. Riijo Mäkelä.

Parolan postin 100-vuotisjuhlaa vietetään torstaina heinäkuun 1. päivänä. Posti- ja lennätintöimiston yleisöaulaan on järjestetty Posti- ja telemuseon toimesta historiallinen pienoismalli, jossa valokuvien ja vanhojen postiesineiden esittelyä Parolan postin satavuotista taivalta. Juhlapäivän kunniaksi tarjotaan Postipankki kaikille asiakkaille kahvit posti- ja lennätintöimiston yleisöaulassa. Tilaisuuden järjestämisestä vastaavat Helsingin postipiirikonttori ja Parolan posti- ja lennätintöimistö.

Parolan posti- ja lennätintöimistö sijaitsee Parolan ostokeskuksessa, jossa se on toiminut vuodesta 1970 lähtien. Toimipaikan hoitajana on Verner Viktor Ikonen. Parolan posti- ja lennätintöimiston palvelupiiriin kuuluu tällä hetkellä 1025 taloutta. Toimipaikassa työskentelee toimintohoitajan lisäksi neljä kassapalveluvirkamiestä, kolme postinkantajaa ja yksi postinjalkaja sekä kolme muuta työntekijää. Töimiston alainen Leteen-suon postiasema työllistää kaksi henkilöä.

Heinäkuun 1. päivänä tulee kuluneeksi 100 vuotta Hattulan kunnan Parolaassa toimivan Parola-nimisen posti- ja lennätintöimiston perustamisesta. Tämä toimipaikka on suurimman osan toimikaudestaan toiminut Parolan rautatieasemapaikan rakennuksessa. Postin hoito kuului aiemmin asemapäällikön tehtäviin sivutyönä. Vasta vuonna 1949 postitöimistö siirtyi varsinaisen postivirkamiesten hoitettavaksi ja samaan aikaan posti muutettiin pois rautatieasemalta Hämeenlinnaan - Ousunmeijerillä vuokratuuhin tiloihin. Parolan ostokeskuksessa sijaitsevissa nykyisissä tiloissa on Parolan posti- ja lennätintöimistö.

Jatk. 5. siv.

Hattula runon näyttämönä

– Impi Kauppilan mysteeri

teksti MINNA LINNA

Impi Kauppila oli suomalainen runoilija (28.2.1909 –11.12.1991, Helsinki), josta tiedetään aika vähän. Tiettävästi hän on kuitenkin työskennellyt ainakin myyjättärenä, kadunlakaisijana, kylvettäjänä ja alastonmallina.

Hän on kuitenkin jostain syystä kirjoittanut melko erikoisen runon, *Hattulan maantiesilta*, joka löytyy hänen ainoaksi jääneestä runokokoelmastaan *Paratiisin valloitus* (1947). Kokoelman 33 runoa on koonnut Helsingissä, Kalliolan piirissä vaikuttanut **Osmo Hormia**, ja sitä pidetään Suomen ensimmäisenä täysmodernina runokokoelmana.

Kauppila poltti myöhemmät runonsa ja muunkin elämäänsä liittyneen kirjallisen aineiston, joten häneltä ei senkään vuoksi ilmestynyt enää uusia teoksia.

Hattulan maantiesilta

Olipa kerran kauhujen talossa

Valkopukuinen noita

Hän tunsi salaisuuden

Pyövelin sydäimestä

Ja kirkkaista pojansilmistä

Hattulan maantiesillalla,

Jonka alla

Sen palavan puusillan alla –

Palaa veripunainen lotja

Intohimoisena

Ja soihin haudattujen henki huutaa:

Varokaa tätä paikkaa.

Täällä on salattuna

Ajan tappara.

Olisi kiinnostavaa tietää, viittaako Impi Kauppila runollaan sisällissodan aikaisiin tapahtumiin kun Mierolan vanha puinen silta poltettiin punaisten vetäytyessä alueelta. ■

Mierolan silta 1904. Museovirasto, Finna.fi

Häähumua ja historian havinaa

teksti MAIRE LAMPIKOSKI, seurakuntapastori, Hattulan seurakunta
kuva EMILIA ENROTH

Hattulan Pyhän Ristin kirkko on erittäin suosittu kirkko kesähäille, ja vihkipareja sinne saapuukin eri puolilta Suomea. Ainutlaatuinen juhlapäivä saa aivan erityisen vivahteen, kun siihen liittyy mukaan pitkä ja rikas historia, joka on Pyhän Ristin kirkossa käsin kosketeltavan lähellä.

Tässä ovat vantaalaiset **Tuuli** ja **Antti**, jotka vihittiin viime kesänä Pyhän Ristin kirkossa. He kertovat häpäpäivästään näin:

Olimme todella tyytyväisiä vihkimiseen Pyhän Ristin kirkossa. Toiveemme intiimistä ja lämminhenkisestä vihkimisestä täyttyi täysin. Kirkon maalaukset ovat upeat ja ikkunoista tuleva valo loi tilaan uskomattoman hienon valaistuksen.

Myös vihkimistilaisuudessa kuultu musiikkiesitys pääsi oikeuksiinsa loistavan akustiikan ansiosta. Meille molemmille on jäänyt yhtenä hienoimpana muistona mieleen vihkipapin puhe, koska se oli hyvin henkilökohtainen ja kosketti meitä molempia syvästi. Vihkiminen oli meille ikimuistoinen.

Satojen vuosien ajan on Pyhän Ristin kirkossa vietetty ihmiselämän suurimpia tapahtumia. Ajatelkaa sitä rakkaudentunnustusten, laulujen ja rukousten määrää, mitä ne seinät ovat olleet todistamassa. Eikö olekin ihmeellistä, että meillä Hattulassa on jotakin näin upeaa? ■

10 000 jäätelön voimalla

– Jäätelöjuoksu 40 vuotta

Hattulan monien tapahtumien joukossa Jäätelöjuoksu on innostanut perheitä keskus kentälle jo toisessa polvessa.

teksti **JARI SALMELA** kuvat **MILLA SAKSA**

Noin kymmenen vuotta sitten nähtiin tavanomaisesti poiketen 60 metrin erikoislähtö niiden vanhempien kesken, jotka olivat itse lapsena osallistuneet Jäätelöjuoksuun ja olivat sittemmin omien lastensa huoltajina kisassa mukana. Kova startti – ja iloinen muistutus tapahtuman jatkuvuudesta.

PERINNE SÄILYY, SISÄLTÖ ELÄÄ

Peruskonsepti on pysynyt hämmästyttävän samanlaisena vuodesta toiseen. Miksi toimivaa vaihtaisi? Jotakin kuitenkin on vuosien varrella muuttunut:

- Tytöt ja pojat kisaavat ikäluokassaan samassa sarjassa – aiemmin erikseen.
- Kaikki saavat juoksusta palkinnoksi tuutin – ennen vain erän voittaja palkittiin jäätelöllä.
- Kentälajeissa palkitaan nykyisin kaikki – aiemmin mitali annettiin vain kolmelle parhaalle.
- Mukaan on tullut oheistoimintoja, kuten poniratsastus ja tenniskentän omatoimipisteet.
- Jäätelöitä kuluu enemmän – noin 300 vuosittain.
- Osallistujamäärä on kasvanut noin sadasta lähes tuhanteen (yleisö mukaan lukien).
- Kentällä tavataan nykyään myös Hattulan lintu – Toivo.

KENTTÄ, JOKA KESTÄÄ AIKAA

Yksi asia ei ole muuttunut. 1950-luvulla rakennettu yleisurheilukentän pinta on edelleen hiilimurskaa. Myös katsomo

Lasten kesäpassi tuo iloa kesään – palkintona jäätelö Mierolan Silta Cafeessa!

Hauskaa puuhaa ja herkullinen palkinto odottavat lapsia tämän kesän kesäpassihaasteessa! Lasten kesäpassi sisältää mainion kokoelman vinkkejä kesätekemisistä, jotka innostavat liikkumaan, leikkimään ja tutkimaan lähiympäristöä.

Kun lapsi on suorittanut tehtävät, hän saa palkinnoksi jäätelön Mierolan jäätelökioskilta. Passien määrä on rajallinen, joten kannattaa hakea omansa ajoissa kirjastosta 5.6. alkaen. Kesäpassi on helppo ja mukava tapa lisätä kesän riemua – tekemistä löytyy moneen makuun ja palkinto maistuu varmasti kaikille!

on vuosien varrella "parsittu" – vanha, mutta toimiva. Järjestäjien suurin toive onkin, ettei kisaviikonloppuna sada. Vain pari kertaa kisapäivää on jouduttu siirtämään sään vuoksi.

MUISTOJA MATKAN VARRELTA

Vuosien varrelle mahtuu monta hymyilyttävää hetkeä. Kerran erään perheen vanhemmat sisarukset auttoivat "hieman" 1-vuotiasta pikkusiskoa, joka juuri ja juuri käveli. Kilpailuhenkiset isoveljet kannattelivat siskoaan käsistä voittoon niin, ettei jalka juuri koskettanut juoksurataa. Maaliin päästyään sisarukset kommentoivat napakasti: "Tuutti tänne!" Seuraavana vuonna sääntöjä täsmennettiin.

Toisinaan sattuu myös toimitsijoille. Usein apuna on nuoria junioreita tai heidän vanhempiaan. Kerran pallonheitto mitattiin muutamassa sarjassa siitä, mihin pallo pysähtyi – ei siitä, mihin se ensimmäisenä putosi, kuten tavallisesti. Onneksi kaikki heitot mitattiin samalla tavalla, joten vahinkoa ei syntynyt.

Lämmin kiitos kaikille Jäätelöjuoksun toimitsijoille, kilpailijoille ja huoltojoukoille. Ensi kesänä elokuun viimeisenä sunnuntaina, 30.8.2026, on luvassa erityinen juhlakisa, kun Jäätelöjuoksu täyttää 40 vuotta.

Nähdään kentällä!

Whole in one – Kaikkea yhdessä! ■

Päiväkotilaisten Q&A

Päiväkotilaisten maailma on täynnä oivalluksia, mielikuvitusta ja ihanan suoria vastauksia. Kun lapsilta kysyy arkipäiväisistä asioista, vastaukset eivät noudata virallisia määritelmiä. Nyt kurkistetaan Hattulan päiväkotilaisten ajatuksiin ja vastaukset saavat taatusti hymyn huulille.

MIKÄ ON KUNNANJOHTAJA:

- Se on Anu,
- Se ajaa autoa, junaa ja traktoria,
- Se syö pitsaa
- Kunnanjohtaja johtaa kuntaa ja valvoo ettei kukaan tee väärin.
- En mä tiää
- Se käskee kaikkia tekeen semmosia tavarajuttuja.
- Se on ensimmäisenä isona ihmisenä, istuu tuolissa ja on kukkulan kuningas
- johtaa kuntaa
- käy ainakin kakalla
- laittaa ihmiset jonoon

MIKÄ ON PALAVERI?

- Toimisto, juodaan kahvia ja kirjoitetaan muisteja ja dinosauruksia,
- Aikuiset käy siellä
- Ihmiset tekee töitä,
- Päiväkodin hoitajat menee sinne, niin kuin te
- Siellä syödään suklaata ja kerrotaan jotain juttuja
- Sä käyt aina palaverissa ja teet siä tietokonetöitä
- että jutellaan
- puhumista
- että tekee kavereitten kanssa töitä

MIKÄ ON HATTULA?

- Se on päiväkoti ja seurakunta
- Hattula on kiva paikka. Hattulassa on kivoja koteja ja leikkipaikkoja.
- Hattulassa on iloa ja riemua.

MIKÄ ON KIRJASTO/KIRJASTOAUTO?

- Lapset käy täällä
- Siä myyään paljon kirjoja, aikuistenkin kirjoja, äiti lainasi kirjan.
- Siä myydään paljon kirjoja, vaikka avaruuskirjoja ja Elsakirjoja, jota voi lukea ja sitten palauttaa.
- Kirjastoauto on semmonen, joka käy meillä
- Sillä on kyydissä kirjoja
- luetaan kirjoja
- lainataan kirjoja

MIKÄ ON LUKIO:

- Lukio on paikka, jossa on paljon teinejä. Siellä oppii kaikenlaista ja vaikeampiakin juttu.
- Se on semmonen leikki, kun mä en tiedä
- Se on koulu
- Siellä on 7, 8, 6, 5-vuotiaita
- Siellä opiskellaan lukeen kirjoja ja tekeen ruokaa, oppia siivoon ja kaikkia semmosta, mitä ihmiset tekee.
- luetaan koulussa

Nuorisovaltuutetun
ajatuksia kesästä

Pienistä hetkistä syntyy parhaat muistot

Miten tehdä kesästä erityisen? Miten se edes erottuu muusta arjesta mitenkään? Tarvitseeko kesän olla erityinen?

teksti SELMA SAARINEN kuva MAIJU FORSS

Kesä ei vaadi ihmeitä tai suuria suunnitelmia, vain kavereiden kanssa luotuja muistoja, jotka eivät koskaan unohdu. Juuri parhaita hetkiä kesästä ovatkin sellaiset, joita ei tarvitse suunnitella useita viikkoja, jos edes ollenkaan. Kesällä kuuluu levätä, nauttia auringonpaisteesta ja kauniista säästä sekä rentoutua. Hyvä lisä rentoutumiseen on toki kaunis, vähintään kahdesta eri limusta hienoon lasiin kyhätty, Instagramiin julkaisukelpoinen kylmä juoma.

Kesä on monille nuorille ainoa aika rentoutua edes hie- man. Erityisesti kouluarkena lepääminen on vaikeaa ja joskus lähes mahdotonta kaiken työmäärän vuoksi, joten kesällä nuorten kuuluukin rentoutua oikein kunnolla. Okei, no saa kesätöitäkin tehdä, jos haluaa ja auttaa pihatoissa jos kerta ihan pakko on, mutta ei kuitenkaan liikaa.

Retket rannalle kavereiden kanssa, lukemattomat jäätelöt Mierolassa, pyörälenkit maastossa tai keskustassa sekä onkiretket järven rannalle ovat juuri sellaisia asioita, jotka jäävät kaikista parhaiten mieleen. Erityisesti jos ne ovat tapahtuneet auringonlaskun aikaan, se auttaa aina. Jo pelkästään yksi kaunis maisema järven rannalla on tarpeeksi, jotta muistat tämän kesän aina.

Eikä kesän aina tarvitse olla mitenkään spesiaali, välillä tui- ki tavallisetkin asiat tekevät meille hyvää. Ei lomaansa toki tarvitse pelkästään kotitöitä tehden viettää, vaikka pitää- hän nekin saada hoidetuksi. Kaikista tärkeintä on vain se, että kesäsi on juuri sinun näköisesi. ■

Ahorannan telttaleirit – KESÄN KOHOKOHTA

teksti **MIRKA SAARINEN**

Kun kesä saapuu ja aurinko alkaa lämmittää poskia vähän pidempään kuin viisi minuuttia kerrallaan, suuntaavat kymmenet lapset kohti Ahorantaa. Eikä syytä: Ahorannan telttaleirit ovat monelle kesän odotetuin seikkailu – paikka, jossa arki unohtuu ja uudet ystävyysuhteet syntyvät nopeammin kuin makkarat kypsyvät nuotiolla.

Joka kesä Ahorannassa järjestetään kolme telttaleiriä, ja jokaiselle leirille osallistuu noin 40 lasta. Ikähaarukka on 6–12 vuotta, mikä takaa sopivan yhdistelmän energiaa ja muuttuvia tilanteita.

Leirielämä on sopivasti rosoista ja humoristista. Yöt nukutaan teltoissa, joissa vetoketjujen avaaminen kuulostaa aamulla pieneltä sinfoniaalta. Yhteisen aamujumpan jälkeen päivät täyttyvät peleistä, leikeistä, uimisesta ja pienistä seikkailuista, joissa mielikuvitus on tärkein varuste. Ahorannan telttaleirit tarjoavat lapsille mahdollisuuden irtottautua ruuduista ja sukeltaa oikeaan maailmaan – sellaiseen, jossa sade ei ole katastrofi vaan mahdollisuus.

Ohjelma on suunniteltu niin, että jokaiselle löytyy jotakin. On rauhallisempia

hetkiä niille, jotka haluavat piirtää tai tutkia luontoa tarkemmin, ja vauhdikkaampia aktiviteetteja niille, jotka eivät pysy paikallaan edes unissaan. Leirillä opitaan myös tärkeitä taitoja: yhteistyötä, toisten huomioimista ja sitä, että märät sukat kannattaa kuivata ennen seuraavaa päivää (kokemus opettaa tehokkaasti).

Yksi leirin ehdottomista kohokohdista – ja monen mielestä koko leirin jännittävin hetki – on perinteinen leirikaste. Tämä odotettu ohjelmanumero kerää osallistujat yhteen hieman kutkuttavissa tunnelmissa: mitä oikein tulee tapahtumaan? Vaikka pieni jännitys kuuluu asiaan, leirikaste toteutetaan turvallisesti ja hyvällä huumorilla. Usein juuri leirikasteesta jää ne tarinat, joita muistellaan vielä pitkään leirin jälkeenkkin – hieman liioiteltuina, tietenkin. Edelleen monen lapsen huulilla on kysymys, mitä tapahtui jo vuosia sitten kadonneille leiriläisille?

Kotiin palatessa mukana tulee yleensä pyykkikassallinen mutaisia vaatteita – ja reppu täynnä muistoja, jotka kestävät aikuisuuteen asti. ■

Toivon leffaillat

Minkä elokuvan sinä haluaisit nähdä Toivon leffaillassa?

Hattulan kunta on hankkinut elokuvien esityslisenssin, jonka ansiosta kirjaston auditoriossa voidaan järjestää yhteisiä elokuvanäytöksiä.

Toivon leffaillat ovat saaneet runsaasti positiivista palautetta, ja ohjelmistossa nähdyt elokuvat ovat perustuneet kuntalaisten omiin toiveisiin. Nyt toiveita kerätään jälleen uusien elokuvailtojen suunnittelua varten.

Onko mielessäsi elokuva, joka sopisi yhteiseen katseluhetkeen? Ehdottaa voi niin lastenelokuvia kuin aikuisille suunnattuja teoksia. Kaikki ideat ovat tervetulleita.

Tulevista elokuvista tiedotetaan Hattulan kunnan verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa.

Jaa oma leffavinkkisi täällä: hattula.fi/leffa

teksti ANNE RIIHILAHTI kuva MAIJU FORSS

Mitä Lapsiystävällinen kunta -malli tarkoittaa? UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja kansainväliseen *Child Friendly Cities* -malliin. Suomessa mallia on toteutettu vuodesta 2012, ja se on laajentunut kattamaan jo yli puolet Suomessa asuvista lapsista.

Mallin tavoitteena on varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat jokaisen alle 18-vuotiaan arjessa – kunnan päätöksenteossa, palveluissa ja toimintakulttuurissa. Keskeistä on, että lapsen etu huomioidaan päätöksenteossa, lapset ja nuoret pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan, kunnan rakenteet tukevat yhdenvertaisuutta

Hattulan kunta rakentaa lapsiystävällistä arkea yhdessä lasten ja nuorten kanssa

Hattula sai joulukuussa 2025 arvokkaan tunnustuksen: kunta sai UNICEFin *Lapsiystävällinen kunta* -tunnustuksen. Tunnustus on osoitus pitkäjänteisestä työstä lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tästä iso kiitos kuuluu lapsille, nuorille ja LYK-työryhmälle! Tehdään yhdessä lapsiystävällisyyttä näkyväksi!

ja hyvinvointia sekä kehittämistyö on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Kyse ei ole yksittäisistä tempauksista, vaan pysyvistä ja rakenteellisista muutoksista kunnan toiminnassa.

HATTULAN MATKA LAPSIYSTÄVÄLLISEKSI KUNNAKSI

Hattula valittiin mukaan malliin vuonna 2023. Työ käynnistyi koordinaatioryhmän koulutuksella ja laajalla nykytilan kartoituksella, jossa kuultiin niin varhaiskasvatusta, perusopetusta kuin kolmatta sektoria – sekä ennen kaikkea lapsia ja nuoria. Kartoituksen pohjalta laadittiin toimintasuunnitelma, jonka UNICEF hyväksyi helmikuussa 2024 ja kunnanvaltuusto maaliskuussa 2024.

Kehittämistyössä on keskitytty muun muassa lasten osallisuuden vahvistamiseen, yhdenvertaisuuden edistämiseen, lapsen oikeuksien huomioimiseen kunnan rakenteissa ja turvallisen kasvu- ja kouluympäristön varmistamiseen.

LAPSET JA NUORET MUKAAN PÄÄTÖKSENTEKOON

Lapsiystävällisessä kunnassa lapset eivät ole vain palvelujen kohteita, vaan aktiivisia toimijoita. Malli edellyttää, että lapset ja nuoret ovat mukana sekä kehittämis-

työssä että heitä koskevien asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Hattulassa tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että lasten ja nuorten mielipiteitä kysytään tapahtumissa ja heitä kuullaan systemaattisesti kunnan arkeen liittyvissä asioissa. Osallisuus rakentaa luottamusta, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa lapsille ja nuorille kokemuksen siitä, että heidän äänensä on tärkeä.

KATSE TULEVAAN

Lapsiystävällisyys ei ole valmis tila, vaan jatkuva prosessi. UNICEFi malli auttaa kuntaa arvioimaan toimintaansa, tunnistamaan kehittämiskohteita ja tekemään lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta kestäviä ratkaisuja.

Kesäisessä Hattulassa lapsiystävällisyys näkyy turvallisina leikkipuistoina, toimivina palveluina, kuuntelevina aikuisina ja yhteisönä, jossa jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus kasvaa, kehittyä ja unelmoida.

Lapsiystävällinen kunta on investointi tulevaisuuteen – ja ennen kaikkea viesti jokaiselle hattulalaiselle lapsella ja nuorelle: sinä olet tärkeä! ■

Ylemmässä kuvassa kansainvälisen vaihdon nuoria vuonna 2022. Alempi kuva on vuoden 1988 vaihdosta Saksasta.

Kansainvälinen nuorisovaihto juhlii 40-vuotista taivaltaan

Hattulan kunnan nuorisotyön pitkäaikainen kansainvälinen nuorisovaihto täyttää tänä vuonna 40 vuotta. Vuodesta 1987 lähtien järjestettyyn vaihtoon on osallistunut jo yli 500 hattulalaista nuorta. Vuosikymmenten aikana vaihto on tarjonnut ainutlaatuisia kokemuksia, uusia ystävyysuhteita sekä mahdollisuuden tutustua eri kulttuureihin.

teksti **HANNA TRÄFF, JARI SALMELA**

Nuorisovaihto toteutetaan yhteistyössä saksalaisen kanssa, tällä hetkellä yhteistyökumppanina toimii *Evangelische Jugend Freiburg* -nuorisojärjestö. Vaihto järjestetään vuorovuosin Suomessa ja Saksassa, mikä antaa osallistujille mahdollisuuden kokea molempien maiden kulttuuria paikan päällä.

Vaihdon keskiössä ovat kulttuurien kohtaaminen, kansainvälinen ystävyys ja yhdessä tekeminen. Nuoret pääsevät tutustumaan toisiinsa, oppimaan uusia näkökulmia ja luomaan muistoja, jotka kantavat pitkälle tulevaisuuteen.

Suurin muutos nuorisovaihdon historiassa koettiin koronapandemian aikana, jolloin vuoden 2020 vaihto jouduttiin perumaan kokonaan. Pandemia vaikutti myös vaihdon toteutustapaan. Aiemmin vaihto sisälsi sekä leirijakson että perhemajoituksen, jossa nuoret viettivät osan ajasta paikallisissa perheissä. Tämä noin kahden viikon mittainen kokonaisuus tarjosi syvällisen kurkistuksen isäntämaan arkeen.

Pandemian jälkeen perhemajoituksesta on kuitenkin luovuttu, ja vaihto on muotoutunut leirimuotoiseksi. Nykyisin nuoret viettävät viikon yhdessä leirikeskuksesta, mikä mahdollistaa tiiviin yhteishengen ja yhteisen ohjelman suunnittelun.

Juhlavuonna nuorisovaihto järjestetään Suomessa loppukesästä Mallinkaisten leirikeskuksesta. Leiriviikon ohjelmaa suunnitellaan yhdessä vaihtoon osallistuvien nuorten kanssa kevään aikana, mikä antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa sisältöön ja tehdä vaihdosta omannäköisensä. Juhlavuoden kunniaksi luvassa on myös erityistä ohjelmaa, jossa juhlistetaan vaihdon historiaa ja sen merkitystä sukupolvien yli.

Perinteisten leiriaktiviteettien lisäksi ohjelmaan kuuluu retkipäiviä. Vaikka vaihdon majoitus ei aina tapahdukaan Hattulassa, käymme esittelemässä kotikuntamme nähtävyyksiä sekä aktiviteetteja. Tapana on käydä myös katsomassa isompaa kaupunkia, joka on tulevana vuonna pääkaupunkimme Helsinki.

Neljäkymmentä vuotta nuorisovaihtoa on jättänyt pysyvän jäljen Hattulaan ja ennen kaikkea sen nuoriin. Kansainvälinen nuorisovaihto jatkaa tärkeää tehtäväänsä kulttuurien kohtaamisen, ymmärryksen ja ystävyuden rakentajana myös tulevaisuudessa.

Liikunta- ja nuorisopäällikkö **Jari Salmela** on osallistunut leireille kymmeniä kertoja ja kuvaa kokemuksiaan näin:

”Voin ylpeänä todeta, että hattulalaiset nuoret ovat fiksuja ja kestävä vertailun saksalaisiin nuoriin loistavasti. Osa onkin ajautunut kansainvälisiin tehtäviin. Vanhasta kuvasta yksi porskuttaa ulkoilla opetuslalla ja yksi on kansainvälisen yrityksen johtaja. Myös itse olen ohjaajana oppinut myös valtavasti. Eri-tyistä ovat vuosikymmeniä jatkuneet ystävyysuhteet.” ■

Hattulan kalamiehet ry:n kalastusvinkit kesään

Vanajavesi, erityisesti Vanajanselkä, on kalastajan unelma: kuhasta ja ahvenesta tunnettu alue tarjoaa jännitystä myös hauen pyytäjälle. Nappaa tästä parhaat vinkit onnistuneeseen kalareissuun.

teksti
HATTULAN
KALAMIEHET RY

PARHAAT KALAPIIKAT JA AJANKOHDAT

Mierolan sillan alue on hyvää kesäonki-, heittokalastus- ja laituripilkkialuetta, mutta pitää kesäaikana huomioida veneliikenne. Hyvä Jigauspaiikka on myös Lepaanvirran laituri, kunhan huomioi laivaliikenteen. Keskikesällä helteillä kalat ovat usein hyvin syvällä, kun taas pilvisenä ja tyynenä päivänä saalis voi olla parempi. Kuha voi nousta iltahämärissä ihan pintakalvoon.

HAUKI

Haukia löytyy kaislikoiden jatkeilta, karikoilta ja saarten kärkein kivikoista.

Vuorokaudenaika:

Paras syönti on usein aamuvarkaisella (klo 5.00 – 9.00) ja illalla (klo 15.00 eteenpäin tai auringonlaskun aikaan).

Hauen heittokalastus:

Heittolipat, jerkit ja suuret kumikalat (shadi) kaislikon reunoilla toimivat hyvin.

KUHA

Vanajanselän suuret avoselät ja syvänteiden reunat ovat parhaita paikkoja. Keskikesällä kuha on aktiivinen heinä-elokuussa ja silloin ne löytyvät usein 5 – 10 metrin syvyydestä.

Kuhan jigaus:

Käytä jigejä syvänteiden reunoilla. Värit: Luonnolliset värit kirkkaalla vedellä, kirkkaat/fluorisoivat värit hämärässä/sameassa vedessä.

Kuhan uistelu:

Syvälle menevät vaaput toimivat, kun kuha on syvällä. Vaapuista on vaikea sanoa mikä olisi paras. Jokaisella on omat suosikkinsa – kokeilemalla ja ajan saatossa ne löytyvät.

Kuhan rauhoitusaika:

Kuhan rauhoitusaika on 15.5.–15.6. ja rauhoitusta koskeva alue kannatta tarkistaa Vanajanselän kalatalousalueen ja Hämeenlinnan Kalatalousalueen sivuilta.

Alamitat:

Hämeenlinnan alueella kuhan alamitta on 45 cm. Kernaalan ja Lepaan välisellä alueella Vanajanselällä kuhan alamitta on 42 cm, mutta tämäkin mitta nousee 45 senttimetriin 1.1.2027.

TÄRKEÄÄ HUOMIOITAVAA KALASTUKSESSA

Luvat:

Tarvitset valtion kalastonhoitomaksun, jos olet 18–69 -vuotias ja kalastat virvelillä. Useammalla vavalla uistellessa tarvitaan usein erillinen lupa.

Rajoitukset:

Tarkista ajantasaiset rajoitusalueet palvelusta kalastusrajoitus.fi tai eraluvat.fi

AHVEN

Vanajanselkä on tunnettu "ahvenaitta", josta saa ahventa hyvin etenkin karikkojen kupeesta ja syvänteiden reunoilta.

Ahvenen pilkintä/heittokalastus:

Pienet tasapainopilkit ja lipat toimivat karikoilla.

YHDESSÄ KALALLA JO VUODESTA 1957!

Hattulankalamiehet ry on aktiivinen kalastusseura, joka toimii Hattulassa kalastusharrastuksen ja vastuullisen kalastuskulttuurin edistämiseksi.

Pääasiallinen toiminta koostuu urheilu- ja virkistyskalastuksesta Vanajaveden runsailla kalavesillä. Kalastuskilpailuja järjestetään ympäri vuoden.

Hattulan kalamiehet ry tekee myös yhteistyötä muiden paikallisten yhdistysten kanssa.

Olitpa sitten intohimoinen kalastaja, luonnon ystävä tai vasta-alkaja virvelin varressa, tervetuloa toimintaan!

www.hattulankalamiehet.fi
Liity jäseneksi:

kuva Saara Lopenen

Kirjastosta lainattavat liikuntavälineet

LIIKUNTAVÄLINEET

Aktiivisuusranneke.....	41 kpl
Aikuisten polkupyörä	3 kpl
SUP-lauta.....	2 kpl
Kangoo Jumps-kengät	3 kpl
<i>lasten 32-35 • S 36-38,5 • M 39-41,5</i>	
Foam Roller	1 kpl
Kuntoilu- /tasapainoilusetti.....	1 kpl
Gymstick	5 kpl
Jumppakuminauha	3 kpl
Kahvakuula 4 kg.....	2 kpl
Kahvakuula 6 kg.....	2 kpl
Kahvakuula 8 kg.....	2 kpl
Kahvakuula 12 kg.....	2 kpl
Kahvakuula 16 kg	1 kpl
Kuntohulavanne 1,2 kg	1 kpl
Kuntohulavanne 1,5 kg.....	1 kpl
Vesijuoksuvyö.....	2 kpl
Jumppapallo.....	1 kpl
Joogatiili.....	2 kpl

PALLOILULAJIT

Sulkapallomailat + sulat.....	3 kpl
Tennismaila + pallo	4 kpl
Padelmallat + pallot.....	3 kpl
Pingismailat + pallot.....	4 kpl
Koripallo	1 kpl

GOLF-LAJIT

Frisbeegolf-setti korilla	2 kpl
Frisbeegolf-kiekkosetti.....	5 kpl
Futisgolf-setti	1 kpl
Puistogolfsetti	5 kpl
Puistogolf-mailasetti ryhmälle	
Golfbägi Junior	2 kpl
Golfbägi Miehet.....	3 kpl
Golfbägi Naiset.....	1 kpl

MUUT ESINEET

Ilmatäytteinen Darts-taulu	1 kpl
Mölkky	1 kpl
Petanque.....	2 kpl
Sateenvarjo	3 kpl
Roskanpoimija.....	4 kpl
Verenpainemittari Omron	3 kpl

TALVIURHEILU

Lumikengät aikuisille	13 kpl
Lumikengät lapsille.....	11 kpl
Liukulumikengät	2 kpl
Luistelutuki	4 kpl
Retkiluistin kenkään.....	2 kpl
Retkiluistin monoon NNN.....	2 kpl

Rantavesien kummallinen hyytelöpallo – mikä ihmeen hyytelösammaleläin?

Hattulan vesillä on jo useampana kesänä näkynyt erikoisia hyytelömäisiä palleroita, jotka herättävät ihmetystä ranta-asukkaissa ja rannoilla liikkuvissa. Kyseessä on vieraslaji, hyytelösammaleläin, joka ei ole ihmiselle vaarallinen, mutta voi haitata vesistöjen käyttöä ja levitä yllättävän nopeasti uusille alueille.

teksti HEIDI KONTIO, Vanajavesikeskus

Loppukesästä etenkin Vanajaveden rannoilla voi törmätä vedessä kelluvaan tai laituriin kiinnittyneeseen hyytelösammaleläimeen (*Pectinatella magnifica*). Se on vieraslaji, joka on löytänyt tiensä suomalaisiin vesistöihin.

Hyytelösammaleläin ei ole yksi eläin, vaan yhdyskunta eli kolonia. Kolonian pinta on läpikuultava ja kuvioitu. Kuvion muodostavat tuhannet hyytelösammaleläinyksilöt, jotka suodattavat ravinnokseen vedestä kasviplanktonia. Yksi hyytelöpallo voi kasvaa parhaimmillaan jopa puolen metrin kokoiseksi.

Vaikka ulkonäkö saattaa herättää hämmennystä, ihmiselle hyytelösammaleläin ei ole vaarallinen. Sen sijaan se voi haitata kesäistä vesillä viihtymistä tarttumalla esimerkiksi laitureihin, verkkoihin ja muihin ihmisen käyttämiin rakenteisiin. Sillä voi olla myös vaikutuksia järven ekosysteemiin.

Pieni hopeareunuskin löytyy, sillä suodattamalla vettä hyytelösammaleläin voi paikallisesti kirkastaa sitä.

MITEN LAJI PÄÄTYI SUOMEEN?

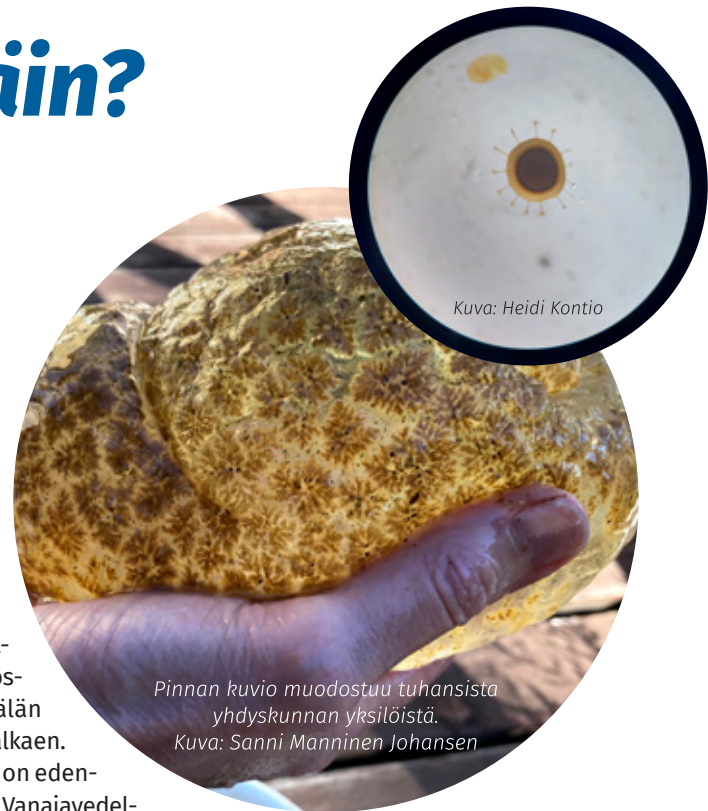
Hyytelösammaleläin on alun perin kotoisin Pohjois-Amerikasta. Suomeen se on todennäköisesti kulkeutunut laivojen painolastivesien mukana Saimaan kanavan kautta, jossa sitä havaittiin jo 2000-luvun puolivälissä.

Sittemmin laji on levinnyt vauhdilla. Eryyksen runsaasti sitä on tavattu Kokemäenjoen vesistöissä Pyhäjärvellä Lempäälän seudulla vuodesta 2017 alkaen. Muutamassa vuodessa se on edennyt kymmeniä kilometrejä Vanajavedelle ja Längelmävedelle – todennäköisesti vilkkaan veneliikenteen mukana. Hattulan kohdalla ensimmäiset havainnot tehtiin vuonna 2022, ja jo seuraavana kesänä niitä oli selvästi enemmän.

LEVIÄÄ HUOMAAMATTA

Hyytelösammaleläin lisääntyy tehokkaasti kloonautamalla itseään, joten yhdyskunnat voivat kasvaa nopeasti. Loppukesällä kolonian pinnalle ilmestyy pieniä, noin millimetrin kokoisia tummia pisteitä. Nämä ovat lisääntymissoluja eli statoplasteja. Ne erottuvat paljain silmin ja näyttävät lähes mustilta. Mikroskooppilla niissä näkyy pieniä koukkumaisia ulokkeita, joiden avulla ne voivat tarttua esimerkiksi lintujen höyheniin tai kalastusvälineisiin ja levitä uusille alueille.

Lisäksi statoplastit toimivat lepomuotoina: ne kestävät talven ja synnyttävät uusia yhdyskuntia veden lämmetessä. Hyytelösammaleläimestä tiedetään Suomen olosuhteissa kuitenkin hyvin vähän. Vanajavesikeskus on tutkinut hyytelösammaleläimen toukkien kasvua, jotta eliöistä ja niiden torjunnasta saataisiin lisää tietoa. Selvitystyötä jatketaan tä-

Kuva: Heidi Kontio

Pinnan kuvio muodostuu tuhansista yhdyskunnan yksilöistä.
Kuva: Sanni Manninen Johansen

näkin vuonna mm. osana *Campus Aqua* -hanketta.

MITEN LEVIÄMISTÄ VOI HILLITÄ?

Vieraslajia on vaikea hävittää kokonaan, mutta sen leviämistä voi hidastaa monin keinoin. Havaitut esiintymät kannattaa nostaa vedestä ja kompostoida tai haudata maahan. Havainnoista on hyvä ilmoittaa vieraslajit.fi-sivustolle, mielellään valokuvan kera, jotta lajimääritys voidaan varmistaa. Näin leviämistä on mahdollista seurata alueen vesissä.

Eryyksen tärkeää on huolehtia veneiden, sup-lautojen, verkkojen, ankkurien ja muiden varusteiden, kuten uima-asujen puhdistamisesta ennen niiden siirtämistä vesistöstä toiseen. Pelkkä kuivattaminen ei välttämättä riitä, sillä lepomuodot kestävät hyvin vaihtelevia olosuhteita ja tarttuvat tiukasti kiinni. Hyytelösammaleläin on hyvä esimerkki siitä, miten huomaamaton tulokas voi levitä nopeasti ja muuttaa vesiympäristöä. Pienillä teoilla voidaan hidastaa lajin matkaa yhä uusille järville. ■

Kuinka-Takkaa yhdessä!
hattula Whole in One Golf

Futisgolf

Puistogolf

Kolme lajia, yksi kenttä – tervetuloa multigolfin maailmaan

Hattulassa on loistavat mahdollisuudet kaikentasoisille pelaajille multigolfin ja frisbeegolfin pelaamiseen.

teksti **MARIKA SALMINEN, AINO LINNAKETO-JOUTVUO** kuva **MAIJU FORSS**

Hattulasta löytyy 3 avointa multigolfkenttää (Juteinikeskus, Lepaa & Pekola) sekä 2 avointa frisbeegolfrataa (Hiihtomaa & Parolannummi).

Multigolf on laji, jossa yhdellä kentällä voi pelata kolmea lajia: frisbeegolfia, futisgolfia tai puistogolfia. Kaikki multigolf-kentät sopivat siis myös frisbeegolfin pelaamiseen! Kunkin kentän

väylät voi pelata läpi pelkästään yhdellä pelivälineellä tai käydä läpi kaikki kolme lajia. Tarkoituksena kaikissa lajeissa on perinteisen frisbeegolfin tapaan suorittaa jokainen väylä mahdollisimman vähin heitoin, potkuin tai lyönnein. Hattulan kunnan kirjastosta voit lainata pelivälineitä omaan käyttöösi.

Tiesitkö, että multigolfissa pelataan Hattulassa joka kevät koulujen väliset

mestaruuskisat? Kisassa koulujen 5. ja 6. luokkalaisista kootut joukkueet kisaa-
vat kaikissa multigolfin lajeissa.

Lisäksi Hattulassa on järjestetty multigolfin SM/MM-kisat jo vuodesta 2021. Tänä vuonna SM-kisat järjestetään 13.6. avoimena kutsukilpailuna. Ilmoittautuminen & lisätiedot Asiasta hattula.asio.fi. ■

HATTULA MULTIGOLFPARK

Juteinikeskuksella sijaitseva 9-väyläinen multigolfrata. Rata sisältää vaihtelevan pituisia väyliä, sekä rakennettuja esteitä. Hattula MultiGolfPark on Suomen ensimmäinen varta vasten lajille rakennettu kenttä, joka otettiin käyttöön kesällä 2019. Väylällä 4 sijaitseva esteseinä haastaa taitavimmankin pelaajan!
Opinkuja 2, 13720 Parola

LEPAAN MULTIGOLFRATA

Lepaan 9-väyläinen multigolfrata kulkee hienoissa maisemissa järven rannalla. Väylillä 4 & 5 radan vieressä kulkeva järvi tuo omat haasteensa peliin! Pääosin helponpuoleinen, aloittelijoille hyvin soveltuva rata. Väylät ovat 50–70 m pituisia.
Lepantie 80, 14610 Lepaa

PEKOLAN MULTIGOLFRATA

Pekolan koulun yhteydessä sijaitsee 7-väyläinen metsärata. Radalla on frisbeegolfkorit sekä reiät futisgolfia ja puistogolfia varten. Pekolan radalla voit pelata tuulen kahinan ja linnunlaulun lomassa. Rata sopii erittäin hyvin nuoremmille pelaajille ja aloittelijoille.
Aulangontie 629, 13900 Pekola

Tarkemmat tiedot Hattulan frisbee- ja multigolfradoista sekä tulokortit
hattula.fi/palvelut/vapaa-aika/liikunta/golfajit/multigolf/

HATTULA DISCGOLFPARK (HIIHTOMAA)

Hattulaan toukokuussa 2010 avattu DiscGolfPark sijaitsee aivan valtatie 3:n vieressä Parolanharjun kupeessa. Hattula DiscGolfPark on 18-väyläinen frisbeegolfrata, minkä par on 57 ja kokonaispituus 1909 metriä. Radan yleisluonne on jylhä hiekkakuopparata, minkä väylät ovat keskipituudeltaan lähes satametrisiä! Radan varrella on kaksi taukopaikkaa, joista toinen on Hiihtomaan laavu ja toinen Parolan pururadalla sijaitseva Haljamin kota. Haljamin kodan voit varata käyttöösi osoitteesta hattula.asio.fi
Lehijärvenrantatie, 13700 Hattula

PAROLANNUMMEN FRISBEEGOLFRATA

Parolannummelle heinäkuussa 2017 avattu frisbeegolfrata on kilpa- ja harrastajatason 12-väyläinen frisbeegolfrata, mikä sopii kuitenkin kaikentasoisille pelaajille. Radan yleisluonne on mäkinen metsärata. Alkupään väylät ovat hieman lyhyempiä ja rata on loppua kohden haastava ihan kilpapelaaajallekin. Frisbeegolfradan läheisyydessä sijaitsee Parolannummen liikuntapuisto, josta löytyy armeijan esterata, 3 ja 4,3 kilometrin kuntosuradat, vuonna 2025 uusittu 400 metrin juoksurata, pallokenttä ja valaistut kuntoportaat.
Parolannummentie 337, 13701 Hattula

Kunnan työntekijät huomiovaatteissaan – mitä ne oikein tekevät?

Kunnossapidon työntekijät huolehtivat yhteisestä ympäristöstä

Huhut kunnan kunnossapidon työntekijöiden poikkeuksellisesta ahkeruudesta perustuu joissain määrin myös todellisuuteen. Kunnossapidon henkilöstön vastuuseen kuuluvia työtehtäviä on paljon vuodenajasta riippumatta. Oman henkilöstön lisäksi sopimusurakoitsijat vastaavat tehtävistä, joiden tekeminen on soveltuvampaa tai tehokkaampaa urakoitsijoille.

teksti **JUKKA-PEKKA SAIKKONEN, JARI KOMSI, JARMO ILMONIEMI** kuvat **MILLA SAKSA**

Liikenneväylien ja myös kunnan omien kiinteistöjen talvikunnossapito on kilpailutettu urakoitsijoille ja niiden osalta varikon tehtäviin kuuluu pääasiallisesti kunnossapidon johtaminen ja ohjaaminen.

Liikenneväylien muut työt tehdään omalla työnä tai urakoitsijoiden toimesta varikon työnjohtajan ohjaamana. Näitä liikenneväyliin liittyviä muita tehtäviä on mm. liikennemerkkien asentaminen ja ylläpito, katualueiden reuna-alueiden rai-vaukset, reunapalitteiden poisto, pienet päällystekorjaukset, sorateiden ylläpito, reuna-alueiden niitot ja yleinen siisteys, joka sisältää lehtien poiston syksyisin.

Viheralueiden hoitotehtäviä tehdään laajasti. Tehtäviä ovat mm. leikkattavat nurmikot yleisillä alueilla ja liikuntapaikoilla, niitettävät yleiset alueet, pensasistutusten leikkaukset, kesäkukkien istutus, kastelu ja viimeisenä syksyllä alueiden siistiminen. Yksinomaan leikkattavia nurmialueita on yli 50.

Asemakaava-alueen ja Hiihtomaan alueen **metsien hoito** kuuluvat osaksi va-

rikon tehtäviä. Omaan työnä poistetaan yksittäisiä puita ja urakoitsijalla teetettään suunniteltuja harvennuksia vuoden ympäri lintujen pesimäajat huomioiden.

Monien eri **liikuntapaikkojen hoitaminen** on yksi oman henkilöstön työllistävimpiä tehtäviä. Liikuntapaikkoja huolletaan ulkoilureittien ja kuntoratojen lisäksi erilaisia frisbee-, multi- ja futisgolftratoja sekä useita urheilu- ja palloilukenttiä. Talviaikaan työllistäviä liikuntapaikkoja ovat jääkiekkokaukalot ja jääkentät sekä tietysti laaja latuverkosto.

Jäiden sulettua uimarannoista huolehditaan kaikilla viidellä uimarannalla hiekkojen tasaamisella ja lisäämisellä sekä kevättarkastuksella sukellustöineen. Uimarannoilla henkilöstön tehtäviin kuuluvat myös uimalaiturien ja pukukoppien ylläpito sekä huolehtiminen yleisestä siisteydestä.

Matonpesupaikkojen asianmukaisesta toiminnasta on huolehdittavana kaksi, Herniäisten ja Mierolan matonpesupaikat. Herniäisten matonpesupaikalla pesuun käytetään vesijohtovettä ja Mie-

rolan pesupaikassa pesu tapahtuu järvi-vedellä.

20 leikkipuiston määräystenmukaisuudesta huolehtimiseen kuuluu mm. vastata iskua vaimentavista alustoista, välineiden kunnosta, siisteydestä ja piikittämistä/myrkyttämistä kasveista.

Oman työnä tyhjennettäviä roska-astioita on noin 80 kappaletta ja niiden lisäksi kaksi 240 litran astiaa espanjan-siruetanoiden keräämiseen.

Unohtaa ei myöskään sovi **kymmentä nuotiopaikkaa**, joissa on laavu, kota tai katos. Tulistelupaikoilla huolehditaan yleisestä siisteydestä, korjauksista, ylläpidosta, polttopuiden täydennyksistä sekä polttopuiden tekemisestä keväisin.

KIINTEISTÖHOITAJAT PITÄVÄT RAKENNUKSET KUNNOSSA – YMPÄRI VUOROKAUDEN

Liikenteessä ja kunnan kohteissa saattaa varikon työntekijöiden lisäksi törmätä myös kunnan kiinteistöhoitajiin, joiden tehtäväkuvaan kuuluu kunnan omistamien kiinteistöjen ja piha-aluei-

Kunnan valkoinen pakettiauto saattaa liikkua liikenteessä myös ilta-aikaan tai viikonloppuisin. Tällöin ratin takana on kiinteistö-päivystäjä, joka huolehtii päivystyksestä ympäri vuorokauden.

den ylläpito. Työtä tehdään kaikissa kunnan kohteissa, ja tehtäviin sisältyy muun muassa kiinteistöjen hoito, lämmitys, energian hankinta, talotekniikka, rakennuskorjaukset, kunnostukset sekä kiinteistöalustus. Lisäksi kiinteistöpalvelut vastaavat kunnan omasta rakennuttamisesta. Talonrakennushankkeet ulottuvat aina tarveselvityksistä takuutöiden valvontaan saakka.

Kunnan valkoinen pakettiauto saattaa liikkua liikenteessä myös ilta-aikaan tai viikonloppuisin. Tällöin ratin takana on kiinteistöpäivystäjä, joka huolehtii päivystyksestä ympäri vuorokauden. Kiinteistöhoitajat hoitavat päivystysvuoroa vuoroviikoin. Kiinteistöpäivystäjän tehtävänä on varmistaa kiinteistöjen tekninen toimivuus ja turvallisuus varsinaisen työajan ulkopuolella, kuten iltaisin, öisin ja viikonloppuisin – oman päivätyön ohella.

Päivystäjä reagoi nopeasti äkillisiin viakailmoituksiin. Näitä voivat olla esimerkiksi teknisten vikojen korjaukset, lämmityksen, veden, ilmanvaihdon ja sähkön toiminnan valvonta, ovenavaukset, vahinkojen torjunta sekä piha-alueiden kunnossapito vuodenaikojen mukaan. ■

Panssarimuseolla jälleen uutta nähtävää!

Museon kesäkausi starttaa kahden uuden erikoisnäyttelyn voimin. Vuosittain vaihtuvat erikoisnäyttelyt ovat hyvä lisä perusnäyttelyiden ohessa. Niiden kautta kävijämme pääsevät tutustumaan syvällisemmin valittuihin aiheisiin.

teksti JARI SAURIO, KAROLIINA KOIVUNIEMI

Yhdeksi vuoden 2026 erikoisnäyttelyksi on valikoitunut ”Project Famo”. Kävijöillä onkin ollut mahdollista seurata Famon kunnostusprojektia viime vuoden marraskuusta lähtien Panssarimuseon päänäyttelyhallissa. Joka toinen sunnuntai ahkera talkooryhmä on kokoontunut Project Famon äärelle tavoitteena palauttaa tämä ajoneuvo takaisin ajokuntoiseksi.

Uusi erikoisnäyttely valottaa Suomeen alkuvuodesta 1944 saapuneen saksalaisen 18-tonnisen pikkujättiläisen, Sd.Kfz. 9 -puolitelauto SA3824:n, eli ”Famon” vaiheita ja sen kunnostusprojektin etenemistä. Sodan aikana Rynnäkkötykkipataljoonan käytössä olleiden Famojen tehtävänä oli panssarivaunujen evakuointi ja hinaus. Panssarimuseolla oleva Famo tullaan kunnostamaan sota-ajan asuun, takaisin kulkeväksi yksilöksi, mitä se aikanaan on ollut. Erikoisnäyttely sisältää ajoneuvon lisäksi kuvia, tekstejä ja vitriiniesineistöä Famon vaiherikkaalta taivalta eri vuosikymmeninä.

Toisessa vaihtuvassa erikoisnäyttelyssä ”Murskattua neuvostorautaa – Panssarintorjuntaa kesällä 1944” keskitytään Suomen rintamalla 1944 tuhottujen satojen neuvostovaunujen historiaan panssarintorjunnan näkökulmasta. Keväällä Panssarimuseolle pysyvästi saapuneen raskaan neuvostoliittolaisen IS-2 -taisteluvauunun historia liittyy vahvasti näyttelyn teemaan. Tämä erikoisnäyttely sisältää itse panssarivaunun ohella paljon mielenkiintoista kuvamateriaalia ja dokumentteja, kertoen havainnollisesti sen, miten niin vähällä saatiin aikaan niin paljon.

Näyttelyistä puhuttaessa ei pidä unohtaa viime kesänä yleisölle jälleen avattua, restauroitua panssarijunaa. Jatkosodanaikaiseen Rautatieilmatorjuntapatterin asuun kunnostettu harvinainen junakokonaisuus sisältää venäläisestä panssarijunasta vuodelta 1915 peräisin olevan vaunun, joka on Panssarimuseon vanhin näyttelyesine.

Vaihtuvien näyttelyjen ohella Panssarimuseon vuotta rytmittävät eriteemaiset koko perheelle suunnatut tapahtumat. Kesäkausi startataan käyntiin *Kevätsawutuksella* ja kesän kivoin päivä vietetään kesäkuussa Panssarimuseolla *Perhepäivässä*. Lisätietoja ja Panssarimuseon tapahtumakalenterin löydät museon nettisivuilta www.panssarimuseo.fi. Löydät meidät myös Facebookista ja Instagramista [@panssarimuseo](https://www.instagram.com/panssarimuseo). ■

Kirjastolaisten kirjavinkit kesään

Tiesitkö, että Hattulan kirjaston työntekijät lukevat paljon. Nenät ovat yleensä kiinni kirjassa jopa eväitä lounastauolla syödessä. Välillä ei kuulu muuta ääntä kuin verkkainen sivujen kääntely. Tykkäämme myös vinkkailla asiakkaillemme kirjoja niin kirjastossa käydessä kuin kirjaston somessakin. Homma toimii myös toisin päin ja onkin erityisen kivaa kun asiakkaat vinkkaavat myös meille jos ovat lukeneet oikein hyvän kirjan. Tässä taas muutama helmi – vaikeinta on valita monesta hyvästä vain yksi.

Netan kirjavinkki

Eppu Nuotio ja Saara Vallineva: PIKKUSAARI-SARJA

Kotoisa kuvakirjasarja sijoittuu kesäiselle Pikkusaarelle, jota asuttavat erilaiset linnut, pikkueläimet ja ötökät. Kertomukset ovat lyhyitä ja helppolukuisia ja jokaista tarinaa täydentää suloinen kuvitus, joka on toteutettu valokuvaamalla miniatyyriä. Kirjat on suunnattu 3-5-vuotiaille, mutta ne sopivat myös hyvin vaikkapa juuri lukemaan oppineille. Lisäksi kuvittaja Saara Vallinevan luoma pienoismaailma tarjoaa inspiraatiota miniatyyriharrastajille.

Sarjan osat ovat: Pirkko Punarinta ja kadonnut polkupyörä, Kauko Kivitasku ja kadonnut onnenkivi, sekä Paola Pääsky ja kadonnut soittorasiasia.

Minnan kirjavinkki

Harri Minkkinen: TULTA PÄIN – PALOMIEHEN TOSITARINOITA

”Palomiestä voi verrata kymmenottelijaan, paitsi, että palomies ei tiedä etukäteen, mikä laji on kyseessä. Vasta hälytys paljastaa, mitä taitoja tehtävän aikana tarvitaan. Urheilukilpailuissa ei myöskään nähdä 65-vuotiasta kymmenottelijaa, joka on palomiehen eläkeikä. Sama ikä on myös palomiehen keski-ikä; harva saavuttaa eläkeiän hengissä.” Kirja on silmiä avaavatarina palomiesten arjesta. Kirjassa ei dramatisoida asioita vaan kuvataan tosiasiat tosiasioina. Kirjan pysäyttävän kohta on se kun kollega menehtyy työtehtävässä pelastusyrityksistä huolimatta. Kirjaa suosittelen kaikille elämäkerroista, ihmisistä ja ilmiöistä kiinnostuneille. Kirjan kirjoittajan Harri Minkkisen työtä Oulun pelastuslaitoksella voi seurata myös hänen Instagram-tililtään @harriminkkinen_a

Pilvin kirjavinkki

Tiina Sarja: MITÄ TEKOÄLY TEKEE?

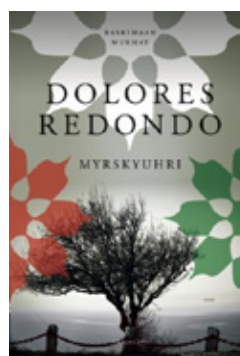
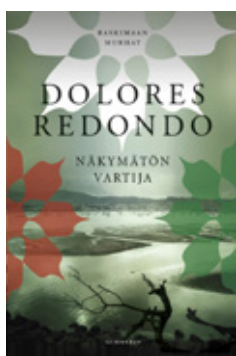
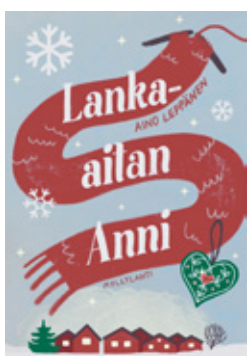
Kirjassa kaksoset Anni ja Akseli tutustuvat tekoölyyn. Mitä tekoöly osaa? Voiko kone oppia? Ihminen vai tekoöly? Missä kaikkialla sun kotona on tekoöly käytössä?

Liisan kirjavinkki**Robin Hobb: ELOLAIVAT-TRIOLOGIA**

Vihdoin suomennettu Elolaiivat-trilogia oli todella mahtava yllätys! Kirjasarja on alun perin ilmestynyt lähes 30 vuotta sitten ja päihittää kirjailijan myöhemmin ilmestyneet teokset.

Kallisarvoisesta velhokuusta veistetyt laivat voivat joskus herätä itsestään tietoisiksi elolaivoiksi. Merenkävijä Althea Vestrit odottaa, että hänen rakastamansa Railakas-alus heräisi; laiva on hänen oikeutettu perintönsä. Kun Railakkaan periikin hänen siskonsa, Vestritien kauppiassuku ajautuu valtataisteluun. Laivan kohtalo saattaa kuitenkin olla muiden käsissä, sillä elolaivaa tavoittelee myös kunnianhimoinen merirosvo...

Luvassa ainakin rakkautta ja muita ihmissuhteita, seikkailuja, odottamattomia käänteitä, rohkeutta, ihmeellisiä laivoja, inhimillisyyttä sekä lohikäärmeitä. Kirjan hahmot kehittyvät tarinan myötä ja mielenkiinto tarinaan säilyy koko reilun kahden tuhannen sivun verran.

Raijan kirjavinkki**Aino Leppänen:
LANKA-AITAN ANNI**

Anni perii Aila-tätinsä rakkaan Lanka-aitan, joka sijaitsee Oulun Torinrannan punaisessa aitassa. Perintöveron myötä perinteikkään lankapuodin jatkaminen ei olekaan yksinkertainen tehtävä. Annin on löydettävä keinoja pitääkseen yrityksensä pystyssä.

Teoksen parasta antia on sen tiivis yhteisöllisyys. Naapuriaidat tarjoavat sekä ystäviä että ripauksen paikallista saippuasarjadraamaa, ja käsityöpiirin perustaminen tuo paitsi kaivattuja lisätuloja myös jotain paljon odottamattomampaa. Eräänä aamuna poliisit ilmestyvät Lanka-aitan ovelle ja tädin salaisuudet alkavat paljastua kerroskerrokselta.

Vaikka tarina kietoutuu talven kylmyyteen, se on lämminhenkinen hyvän mielen romaani, joka toimii mielestäni erinomaisesti myös kesälukemisena. Tunnelma kantaa vuodenajasta riippumatta: ystävyyden voima, yhteisöllisyys ja yhdessä tekemisen ilo ovat kirjan sydän. Teos muistuttaa, että kun ihmiset kokoavat lankansa ja tarinansa yhteen, syntyy jotakin vahvaa – yhdessä on voimaa.

Päivikin kirjavinkki**Dolores Redondo:
BASKIMAAN MURHAT -SARJA**

Espanjalaisen Dolores Redondon kirjasarja Baskimaan murhista sijoittuu nimensä mukaisesti Espanjan Baskimaalle. Baskikulttuuri on trilogiassa hyvin esillä, nyt ei todellakaan liikuta Aurinkorannikolla. Sataa räntää ja sumu peittää laaksot, erämaassa asustaa tuntemattomia baskimytologian olentoja. Kansanperinne ja rikosten tutkinta kietoutuvat yhteen. Kirjasarjassa Näkymätön vartija, Luualttari ja Myrskyuhri päähenkilö Amaia Salazar ratkoo murhia kotikylässään. Julma perhesalaisuus kulkee taustalla koko kirjasarjan läpi, kunnes viimeisessä osassa hän viimein kohtaa menneisyytensä. Murhat ovat julmia, väkivallalla ei kuitenkaan mässäillä. Kirjat kannattaa lukea järjestyksessä. Vaikka jokaisessa kirjassa käsitellään eri tapauksia, Amaian perhesalaisuuden käsittely etenee koko ajan ja sitoo kokonaisuuden yhteen.

Baskimaan murhiin on luettu myös neljäs osa, vuonna 2020 suomennettu Sydämen pohjoispuoli. Se on ilmestynyt edellisten jälkeen mutta sijoittuu aikaan ennen trilogiaa. Nuori Amaia Salazar opiskelee Virginiassa ja tapahtumat kuljettavat hänet New Orleansiin, hurrikaanin keskelle etsimään sarjamurhaajaa.

Annikan kirjavinkki**Emilia Hart:
SEIREENIT**

Lähde tutustumaan merisuolantuoksuissa Australiassa asuviin siskoksiin, heidän yhteisiin uniinsa sekä pikkuhiljaa auki kiertyviin perhesalaisuuksiinsa. Kirjan alussa Lucy päätyy pakenemaan häntä koipien välissä siskonsa Jessin hoiviin pienelle paikkakunnalle Australian etelärannikolle yliopistolla sattuneen ikävän välikohtauksen jälkeen. Perille päästyään hän löytääkin vain sotkuisen ja tyhjän talon, Jess on kadonnut. Etsiessään siskoaan, Lucy kietoutuu niin uniin kuin valvuniin Australiaan 1800-luvulla kuljetetuista naisvangeista. Hän kuulee tarinoita aaltojen viemistä miehistä, luolaan jätetystä vauvasta ja mereltä kantautuvasta laulusta. Mistä tässä kaikessa on kysymys? Entä mitä tekemistä siskosten unilla on kaiken tämän kanssa? "Meren ääniä ei voi hukuttaa", mutta voiko niihin luottaakaan? Löytääkö Lucy niiden avulla siskonsa vai joutuuko hän niiden vetämänä aaltojen syvyksiin kuten tarinoiden miehille tuntuu käyneen? Ota selvää.

Inkalan Kartano on Hattulan helmi

Upeat 500 vuotta elävää historiaa. Arvokas rakennus ja sykehdyttävä maisema. Hiljaista luonnonrauhaa ja valoisia juhlasaleja.
– Se on monien asioiden summa, että olemme tässä ja nyt.
Monet omistajasuvut ovat osana Inkalan kartanon historiaa, ja nyt on meneillään meidän vuoromme, Inkalan Kartanon emäntä **Leila Ylitalo** sanoo.

teksti **TIA YLISKYLÄ, LEILA YLITALO** KUVAT **TIA YLISKYLÄ**

Inkalan Kartano (*Ingala Gård*) on alkuperäiseltä nimeltään Uotila. Se on mainittu Katinalan rälssisäteritilan osana jo vuonna 1539 maakirjassa.

Perimätiedon lisäksi tilan vanha sijaintipaikka selviää vuoden 1799 kartasta, joka on Kuninkaan karttakirjassa. Paikka on Kuninkaan karttakirjassa. Paikka on Kellarinmäen tien vasemmalla puolella pellon reunassa puoli kilometriä kartanon nykyisestä paikasta Härkätielle päin. Uotilan talo on tähän paikkaan sijoittunut jo 1500-luvulla.

1800-luvun alkupuolella uusi päärakennus rakennettiin nykyiselle paikalleen Alajärven rantaan ja Uotilan vanha päärakennus siirrettiin kartanon pihapiiriin asumis- ja leivintupakäyttöön. Näihin aikoihin tilan nimi vaihtui Inkalaksi.

Tila on vaihtanut useasti omistajasukuja. Vanhoissa tilan omistajissa maini-

taan muun muassa **Skytte, Cruus** ja **de la Gardie**. Vuosina 1761–1854 tila oli jaettu kahteen osaan. Tältä ajalta omistajana mainitaan Hämeenlinnan pormestari **Gottlieb John**, joka omisti Inkalan toista puolikasta vuosina 1774–1801. Johnin suku jatkoi omistajana Gottliebin kuoleman jälkeen. Oletettavasti Inkalan päärakennuksen rakentaminen ajoittuu juuri tähän aikaan. Rakennusvuosiksi on mainittu 1805–1811.

WETTERHOFFIN JA HEIKELIN AIKA

Tila yhdistyi jälleen 1854, jolloin omistajiksi tulivat Hämeen ja Uudenmaan laamanni **Georg Adolf** ja vaimonsa **Sofia Wetterhoff**. Heidän aikansa Inkalassa kesti vuoteen 1872.

Wetterhoffin perhe muutti Helsingistä maaseudun rauhaan, koska Krimin sota aiheutti siellä levottomuuksia. Hämeenlinnan seutu oli heille mieleinen, sillä

Georg Adolf oli kotoisin Vesunnan kartanosta Hattulasta. Siellä pariskunta oli myös aluksi asunut.

Kun Wetterhoffit muuttivat Inkalaaan, heidän vanhimmat lapsensa olivat jo lähteneet kotoa pois. Kaksi nuorempaa tytärtä, **Fredrika** ja **Rosina**, muuttivat vanhempiensa mukana Inkalaaan. Fredrika Wetterhoff tunnettiin myöhemmin tyttöjen työkoulusta, jonka hän aikuise-
na perusti Hämeenlinnaan vuonna 1885. Myöhemmin se tunnettiin Wetterhoffin kotiteollisuusopistona.

Wetterhoffien jälkeen Inkalan omistajiksi tulivat **Hugo Kasimir Nordenswan** ja **Anton Bollfras**, joiden kummankin isännys kesti muutaman vuoden ajan.

Vuosina 1886–1903 Inkalan omisti tohtori **Oskar Heikel**, joka oli tunnettu lääkäri Helsingissä.

Tohtori Heikel ja hänen perheensä asuivat Inkalassa vain kesäisin. Heti koulun loputtua perhe muutti maalle Inkalaan. Tosin tohtori itse joutui olemaan Helsingissä työnsä takia. Hän pääsi nauttimaan kesäisestä Inkalasta vain viikonloppuisin ja lyhyinä loma-aikoina.

Heikelin aikana kartanon palveluksessa oli jopa 12 henkilöä, ja heistä monet olivat perheellisiä. Osa työntekijöistä asui kartanon vieressä olevassa asunnossa. Rakennuksessa oli suuri yhteinen tupa, jossa työntekijöiden perheet valmistivat ruokansa ja iltaisin askaroivat. Palvelusväen työ- ja ruoka-ajat ilmoitti suuri velikello, joka on vieläkin paikoillaan.

STANDERTSKJÖLDIT PITIVÄT INKALASSA JUHLIA JA TANSSIAISIA

Vuonna 1903 tohtori Heikel myi Inkan kartanon ja siihen kuuluvan Laurilan tilan Kirstulan kartanon omistajalle vapaaherra **Carl Henrik Johan Standertskjöldille**.

Vapaaherra Standertskjöld ei asunut itse Inkalassa. Hänen aikanaan kartano pääsi rappeutumaan. Vapaaherran aikana Inkalassa pidettiin usein juhlia ja kartanon yläsali oli suurten tanssiaisten tyyssija. Vuosina 1924–1931 Inkan omistajana oli vesilahtelainen liikemies **Juho Alkio**.

Kartanon rakennuksien ja peltojen kunto ei ollut edellisen omistajan, vapaaherra Standertskjöldin, jäljiltä kovin hyvä. Juho Alkio ei saanut tilan taloutta kuntoon, joten hän joutui melko nopeasti luopumaan Inkalasta rahavaikeuksien vuoksi. Lahtiset kunnostivat kartanon ja asensuttivat sähköt

Vuosina 1931–1950 Inkan omistajina olivat merikapteeni **Juho Aksel** ja hänen vaimonsa **Helga Lahtinen** sekä 1950–1956 Juho Aksel Lahtisen perikunta.

Merikapteeni Lahtinen oli s/s *Garryvalen* kapteenina vuodesta 1924 eteenpäin. *Garryvale* oli valtamerikäyttöön rakennettu rahtilaiva, jonka pääasiallisena tehtävänä oli Suomen, Englannin ja Etelä-Amerikan maiden satamien välinen rahtiliikenne.

Helga Weckman, josta sittemmin tuli rouva Lahtinen, oli laivan ruokataloudesta vastaava emäntä.

Inkan Kartanon emäntä
Leila Ylitalo.

Lahtisten häät vietettiin Helsingissä vuonna 1929. Sen jälkeen he alkoivat etsiä sopivaa kotia perheelle. Hämeenlinnan seutu saattoi houkuttaa siitakin syystä, että Juho Aksel oli kotoisin Tampereelta.

Ostettuaan Inkan Lahtiset alkoivat kunnostamaan kartanoa. Vuonna 1938 päärakennusta uusittiin sekä sisältä että ulkoa. Silloin kartanoon asennettiin keskuslämmitys ja vedettiin sähköt.

Vuonna 1946 Inkan kartanon kokonaispinta-ala oli 283 hehtaaria, josta peltoa 85 hehtaaria. Tilalla oli 30 lehmää ja 7 hevosta. Siirtolaisuovutuksien myötä tilan pinta-ala supistui 50 hehtaaria.

YLITALOJEN AIKA ALKAA JA MATKAILUELINKEINO SYNTYY

Vuonna 1956 **Kaija o.s. Lahtinen** ja **Matti Ylitalo** ostivat Lahtisen perikunnalta Inkan kartanon. Samalla Inkan kanssa yhdysviljelyyn tuli Matti Ylitalon omistama Ylitalon tila.

Inkalasta muodostui kasvinviljelytila. Lisäksi Kaijan vastuulla oli pieni kanala. Vuonna 1986 kartano siirtyi sukupolvenvaihdoskaupan myötä **Leila** ja **Tuomo Ylitalolle**.

Monenmoista korjausta ja rakentamista tehtiin. Matkailuelinkeino tuli osaksi kartanon yritystoimintaa. Vieraita varten rakennettiin muun muassa *Karhunpesän*

kokoushuvi. Kartanon päärakennuksen vieraskuisti palautettiin alkuperäiseen muotoonsa.

Inkan matkailutoimintaa varten perustettiin osakeyhtiö Inkan Kartano Oy vuonna 2007. Inkan kartanon alue jaettiin vuonna 2023 niin, että kartanon emännän, Leila Ylitalon, omistukseen tuli kartanon rakennuskanta ja sitä ympäröivä metsäalue. Kartanolla järjestään erilaisia tilaisuuksia kuten kokouksia, konsertteja ja juhlia, savusaunaelämyksiä sekä majoitusta. Liiketoimintaa johtaa Leila Ylitalo.

INKALA KATSOO YLVÄÄNÄ TULEVAISUUTEEN

Inkan Kartanon matkailuyrityksessä työskentelee viisi henkilöä. Toiminta on vakiintunutta ja ympärivuotista. Kartanon rakennuskannasta pidetään huolta suunnitelmallisesti.

Viimeisin iso investointi on maalämmön asentaminen kartanon lämmitysjärjestelmäksi öljylämmityksen tilalle. Viime talven pakkaset osoittivat investoinnin onnistuneen hyvin.

– On kunniakasta luotsata 500 vuotta vanhaa Inkan Kartanoa. Historia on mielenkiintoista ja siitä voi oppia. Tulevaisuuteen pitää kuitenkin katsoa ja siihen satsata, Inkan Kartanon emäntä Leila Ylitalo sanoo. ■

Luovuuslataamo – uskalla kokeilla uutta!

Mitä tämä sitten tarkoittaa käytännössä?

teksti ja kuvat **JOHANNA ROOSEDAAL**

Luovuuslataamon tilat sijaitsivat aikaisemmin Sattulassa Neulan silmän naapurissa, mutta muuttavat huhtikuun 2026 aikana Parolan keskustassa sijaitsevaan boheemiin Tehdasvillaan (Merventie 5, Parola). Avajaisista ja avoimista ovista ilmoitellaan tarkemmin Luovuuslataamon sosiaalisessa mediassa (Facebook & Instagram).

Käytännössä Luovuuslataamo mahdollistaa rutiinien ja päivittäisen sisäisen autopilotin pysäyttämisen, ilon lisäämisen, luovuuden vapauttamisen, uusia kokemuksia, rentoutumista ja jopa vastuun herättelyä omaan hyvinvointiin. Mukaan voi tarttua myös sisustusideoita.

Keinoina toimivat ratkaisukeskeinen lyhytterapia, luovat maalaus-taide- ja luomispajat sekä sointukylvyt ja henkilökohtaiset syvärentoutukset tiibetiläisillä äänimaljoilla. Eikä siinä vielä kaikki – näiden kaikkien yhdistelmät!

Palveluita on saatavilla niin yksityishenkilöille, työyhteisöille, kaveriporukoille, perheille, pareille tai muille yhteisöille, jotka haluavat kokea jotain uutta mukavaa yhdessä.

Luovuuslataamoelämyksen voi tarjota myös lahjaksi ja lahjakortteja löytyy kaikille kukkaroilta aina 25 € aina 100 € asti. Lahjakortin saa kätevästi omaan sähköpostiin pdf-tiedostona.

Luovat pajat ruokkivat säännöistä vapaita ilmaisia ja ajattelua, nostavat mielialaa, lisäävät positiivisia tunteita sekä aikaansaamisen kokemuksia käytännön tekemisen keinoin. Työyhteisöaktiviteettina toteutettu maalaus- tai muu luovapaaja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta, rentouttaa ja tasa-arvoistaa ilmapiiriä sekä kehittää taitoja antaa palautetta. Ennaltaehkäisevää ratkaisukeskeistä lyhytterapiaa/valmennusta hyödynnetään

esimerkiksi oman kasvun tueksi, voimavarojen vahvistamiseen kriisitilanteissa, uusien tapojen opetteluun sekä toivotun tulevaisuuden toteuttamiseen, vuorovaihtus- ja tunnetaitojen kehittämiseen sekä työhyvinvoinnin tueksi. Lisäpalveluna lyhytterapian loppuun voidaan lisätä rentoutus tiibetiläisillä äänimaljoilla. Tarjolla on myös työtiimien (max. 8 hlöä) valmennukseen luotua Ben Furmanin ja Tapani Aholan kehittämää ReTeaming-valmennusta, jossa ilmenneet haasteet käännetään yhteisiksi tavoitteiksi ilman ”syyllisten metsästystä”.

Ryhmille järjestettävien sointukylpyjen ja henkilökohtaisten syvärentoutusten avulla pysäytetään jatkuva kiire ja suorittamisen paine.

Rentoutuksessa keho ja mieli saavat luvan, ajan ja paikan rauhoittua. Kehon rentoutuessa parasympaattinen lepohermostomme aktivoituu, aivojen aallokko tasoittuu toiminnalliselta beta-tasolta alfa-tasolle, verenpaine sekä stressihormonitasot laskevat, jännitys laukeaa ja koko keho, päästä varpasiin, pystyy palautumaan rasituksesta.

Sointukylvyissä tiibetiläisiä maljoja soimitaan yhteisessä tilassa, jossa rentoutuminen tapahtuu pääasiallisesti kuuloaistin kautta.

Henkilökohtaisessa syvärentoutuksessa maljat tuodaan fyysisesti kehon päälle, jossa ääniaallot pääsevät vaikuttamaan kuuloaistin lisäksi kehollisesti aina solutasolle asti. Parhaimmillaan syvärentoutuksen palauttava vaikutus vastaa useamman tunnin unta. Säännöllisesti käytettynä syvärentoutukset parantavat myös varsinaisen yön unen laatua ja kestoa.

Palvelut ovat aina luottamuksellisia ja palveluntarjoaja sitoo ehdoton vaitiolovelvollisuus sekä sosiaali- ja terveysalan

eettiset säännöt. Tietoturva-asiat on varmistettu niin, ettei palveluista tehdä minkäänlaisia tunnistettavia kirjauksia eikä tapaamisia kirjata esim. viranomais- tai muihin sähköisiin järjestelmiin. Palvelut voidaan toteuttaa myös englanniksi. Kaikkinensa Luovuuslataamon palveluis- sa kyse on varsin yksinkertaisista asiois- ta. Asioiden, joiden käynnistely kuitenkin yllättävän usein vaatii hitusen uudelle epämukavuusalueelle astumista. Niistä omista rutiineista poikkeamista. Tästä on syntynyt myös slogan ”uskalla kokei- la uutta”. Jokainen kun varmasti tunnis- taa tilanteen, jossa mukavaankin uuteen tekemiseen tai tapaamiseen vaikkapa ystävien kanssa on jostain syystä vähän haastavaa lähteä. Lisäksi erilaisia palve- luita, joissa voidaan tehdä ja kokea jotain vielä aikuisenakin yhdessä, on tuskin lii- kaa. Kukapa ei esim. haluaisi useammin naisteniltoja, joissa tehdään jotain arjes- ta poikkeavaa ja sen jälkeen parannetaan vielä maailmaa teekupposen äärellä.

Luovuuslataamo palveluineen on luo- tu yhdessäoloon, epämukavuusalueen kynnyksen madaltamiseksi ja uuden ko- keilun rohkaisuun. Oli se uusi asia sitten mitä tahansa, jossain sitä olisi harjoitel- tava. Kun uskallat kokeilla sitä Luovuus- lataamossa, ehkäpä uskallat kokeilla sitä muuallakin.

”Uuden kokeilu” kun on jo aivoterveysten kannalta meille hyväksi. Uuden kokei- lu lisää myös luovuutta. Luovuus taas on elinehtomme, sillä lopulta kaikki auton ropaamisesta, ostoslistan laatimiseen ja arjen logistiikan sumplimiseen vaativat meiltä luovaa, uudistuvaa ajattelua.

Luovuuslataamon missiona onkin aivan tavallisen arjen hyvinvoinnin ja toimin- tavalmiuksien turvaaminen. Se onnistuu ja kehittyy, kun uskallat kokeilla uutta! ■

Hattulan hurjat paikat

Hattulan maisemiin kätkeytyy synkkiä tarinoita rikoksista, uskomuksista ja muinaisista kohtaloista. Paikannimet paljastavat menneisyyden, jossa veri virtasi, vainajia haudattiin ja ylikuonnollinen oli osa arkea.

teksti **MINNA LINNA**
VARASSAARI

Varassaari sijaitsee Vanhan kirkon lahden etelälaidalla Herniäistenniemen edus- talla. Vanhan kirkon seudun pakanuudenaikaisen historian tuntien, voi tehdä sen johtopäätöksen, että Varassaari on todella toiminut varkaiden ja muiden rikollis- ten rangaistuspaikkana ja Vanhan kirkon läheisyydessä, ehkä Herniäistenniemessä (Hannonmäki) on täytynyt olla käräjäpaikka. Jonkinlainen oikeusjärjestelmä on ol- lut ennen ruotsalaisaikaan käytössä, sillä kieleemme on omaksuttu rikokseen ja ran- gaistukseen liittyviä germaaniperäisiä sanoja; mm. varas, murha, sakko ja tuomita.

MURHALAMMI – VERILAMMI – VERIOJA

Nimisarja on varsin puhutteleva, vaikka alkuperäistä nimeämisperustetta kukaan ei varmasti tietäne. Sellainen käsitys kuitenkin on, että veritekoon päätyneet kahakka olisi tapahtunut nuijasodan aikana 1596–1597. Veriteko on ehkä tapahtunut Murha- lammin luona ja se tiedetään, että metsästäjiä on varmasti seuduilla liikkunut jo kes- kiejalla ja sitä ennen, koska juuri Veriojen varrelta on löytynyt sen aikainen tuluskivi; ainoa laatuaan Hattulasta. On kuviteltu, että veri on värjännyt pienen Murhalammin veden, joka on virrannut lähellä olevaan lampeen Veriojaa pitkin.

HINNONMÄKI ELI SURMANMÄKI

Hinnonmäki on Lepaan kartanon päärakennusta vastapäätä virran vastarannalla. Ni- mensä se on saanut henkilönimestä Hinno, joka on Henrikin puhuttelunimi. Mäellä on kuitenkin karmivampi rinnakkaisnimi eli Surmanmäki. Siinä on sijainnut mu- nainainen kalmisto. On mahdollista, että paikalla ollut uhrilehto on vihitty kristilliseen käyttöön ja saanut nimen piispa Henrikin mukaan. Vanha kansanomaisen nimitys Hinno-Hiisi viittaa vanhaan kalmistoon.

HITONMÄKI

Mäki sijaitsee Salimäentien länsipuolella Valteenjoen varrella. Hitonmäki on esihis- toriallisen ajan uskomuksiin liittyvä metsässä oleva hiiden olopaikka, uhripaikka ja usein samalla hautapaikka. Vanhempi nimi lienee ollut Hiidenmäki. Kristinuskon vaikutuksesta hiidestä on tullut kirosana hitto ja mäen nimeksi Hitonmäki. Saman- kaltainen nimitarina on myös Hittolinnanmäellä, joka on ennen kristinuskoa ollut Hi- denlinna. Tällä mäellä sijaitsee nykyisinkin 1857 valmistunut Hattulan kirkko.

KYÖPELINVUORI

Kyöpelinvuori sijaitsee Linnokankaantien vieressä; Ilamon asutusalueesta pohjois- seen. Kyöpelillä on tarkoitettu metsän haltiaa, peikkoja, aavetta ja pahaa henkeä. Kyöpelillä tarkoitetaan myös paikkaa, johon noidat kansanuskomuksen mukaan ko- koontuvat pääsiäisyönä paholaisen kanssa keskustelemaan. Uskottiin myös, että kyöpeli on paikka, johon naimattomat kuoltuaan joutuvat. Vanhaksipiiksi jäämäi- sillään olevasta naisesta sanottiin, että hän ”*kolkuttaa jo kyöpelin porttia*”. Kyöpelin- vuori voitaneen jossain määrin rinnastaa myös Pirunvuoreen, -kallioon tai -linna, koska niihin liittyy samantapaisia uskomuksia. Hyvänä esimerkkinä Monaalanvuori eli vanhalta nimeltään Pirunvuori Tyrvännössä.

JUMOINSUO

Jumoinsuo sijaitsee Tyrvännössä, Suontaan takana lähellä Vanajavettä. Jumi on ollut naimaonnen jumala. Sen kunnioittamiseksi vietettiin koko yön kestäviä jumi-häitä, jolloin syötiin, juotiin, leikittiin ja tanssittiin. Jumo oli Jumin poika, met- sässä asuva henkiolento. Se aiheutti monenlaista pahaa, kuolemaakin. Siksi sitä py- rittiin lepyttelemään. ■

Lähteinä jutussa käytetty Toivo Kallion kirjoja Hattulan paikannimiä: viestejä menneisyydestä (2005) ja Tyrväntöläisiä paikannimiä (2004).

Pizzaa & Pehmistä: *Hyvän mielen kesäkahvila*

Törmäsin Hattula-Pirtin pop-up kahviloiden hakuilmoitukseen ja mietin, miten hauskaa olisi pitää omaa kahvilaa. Pullataidoistani en ole kuuluisa, mutta kenties voisin kaataa kahvia ja jutella mukavia asiakkaille, ajattelin. Kaverillani Kallellahan on se Oonin pizzauuni, pitäisikö paistaa pari pizzaakin? Varmaan saataisiin muutama kaveri käymään kahvilla, ettei tarvitsisi ihan koko päivää viettää kaksin.

teksti **JOONAS HEIKKILÄ** kuvat **MAIJU FORSS**

Kahvilapäivien puuhaaminen oli innostavaa. Jollain tasolla palasin alakoululaispojaksi, joka naapurin ja veljensä kanssa myi vaivalta tehtyjä kaurakeksejä kotitien poskessa myyntikojustaan. Toisaalta se oli uutta ja tuntematonta, kiehtovaakin. Varsinaiseen vauhtiin homma lähti, kun päätettiin, että kerätään kahvilapäivien varat johonkin lasten ja nuorten kohteeseen paikallisesti. Tietenkin homma paisui ja paisui kuin pizzataikina. Mukaan houkuteltiin tuttuja yrittäjiä, kaikki tuki olisi kotiinpäin. Kun kerroimme ideasta Hattula-Seuran väelle, ei siellä meinattu pysyä henkseleissään. Innostus tarttui tukijoista ja tutuista – ehkä tästä tulisi jotain.

Suunnittelimme konseptia Kallen luona ääneen. Onneksemme, jo siinä vaiheessa, Kallen naisystävä Vilma kysyi, meinasimmeko tosiaan kaksin suoriutui kaikista tehtävistä. Kuka hoitaisi tiskit? Entäs tarjoilun? Mites salin siisteys? Niin. Vastauksia ei kuulunut, joten samalla mukaan rekryttiin kolmas talkoolainen. Kolmistaankaan ei kauhean pitkälle oltaisi päästy, mutta iloksemme saimme paljon auttavia käsiä talkoisiin. Kiitos teistä jokaiselle.

Ensimmäinen ravintolapäivä alkoi lähes tyhjä. Kiersimme etsimässä mukavia koristeita kaupoista ja lukitsimme tilausta tukutuotteista. Optimisesti varasimme n. 100 pizzaan ainekset - käyttäisimme ylijääneet toisena päivänä. Ensimmäisen päivän iltana virittelimme vuokrattuja pehmiskoneita onnistuneesti. Tehtiin someen vielä videoita ja naurettiin paljon. Tunnelma oli onnellinen ja odottava.

Kello löi yksitoista, kannoin risteykseen ”Pop up kahvila” -lyltyttä. Ensimmäinen perhe pyöräili lounaalle. Ehkä tänne joku saapuu. Kahdeltatoista keittiössä oli jo ruuhkaa. Pizzatilauksia jonoksi asti. Myös salin puolella jono kasvoi, viimeiset kohta ulko-ovella. Vilkuttelimme keittiön ovelta tutuille ja hiki päässä paistoimme minkä ehdimme. Parin tunnin päästä varatut pizzapallot olivat jo loppumassa. Toiminnan naisena tunnettu Mari tarttui puhelimeen ja kohta kantoikin muutaman kymmentä kohonnutta palloa lisää keittiöön. Neljään mennessä oli kaikki 140 pizzaa myyty. Salissa vallitsi lämmin ja iloinen tunnelma.

Toiseen päivään lähdimme kokeneina: henkilökunta oli tuplattu ja pizzojakin varattu 240 kpl erä. Lisäksi tein kotikeittiössä edellisiltana yhdeksän gluteeniton-

ta pizzapiirakkaa, asiakkaan toiveesta! Tottakai myös makeita kakkuja oli jälleen tarjolla ja pehmismakujakin päivitettiin Instagram-äänestyksen perusteella.

Vieraskirjaan (pizzalapioihin) kirjoitettiin mukavia terveisiä niin kuntalaisilta kuin naapureiltakin. Pizzoja tultiin maistelemaan Helsingistä ja Tampereelta asti. Pyhän Ristin kirkossa seikkailleet norjalaiset ja saksalaisetkin pistäytyivät kahvilla. Ihmiset olivat innostuneita, ravintolapäivät koettiin yhteisöllisiksi koko kylän tapahtumiksi.

Kaikki pizzat, pehmikset, piirakat, kakut ja kahvit myytiin loppuun. Kiitos jokaiselle asiakkaalle ja yhteistyökumppanille.

”Syö hyvin, tee hyvää” slogan tuli todeksi, kun syksyllä pääsimme Kallen kanssa viemään Hattulan alakouluille vajaa 4 000€ edestä autolasteittain välituntiliikuntavälineitä. Lasten ja nuorten iloiset ilmeet uusien mailojen ja pallojen kanssa päättivät tarinamme onnellisesti. Mutta innostus yhteisöllisiin tapahtumiin jäi. Tulevana kesänä meitä voikin tulla moikkaamaan tällä kertaa Hauholla, kun herkkujen yössä Kivituvalla tarjoillaan Pizzaa ja Pehmistä! ■

Helppo chilihunaja

Makea ja tulinen chilihunaja on kesäisen pizzerian viimeinen silaus. Pieni loraus tuo pizzaan makeutta, lämpöä ja hieman potkua. Se sopii erityisen hyvin esimerkiksi pepperoni-, salami- tai vegepizzan päälle – mutta toimii myös grilliruoan tai paahdettujen kasvien kanssa. Raaka-aineiden osalta valitse mieleisesi, laadukas ja paikallinen hunaja. Kokeile myös rohkeasti erilaisia versioita maustamisessa: Chilihiutaleiden sijasta voit käyttää myös tuoreita tai kuivattuja chilejä tai jalapenoja. Jos kaipaat pisteväätä tulisuuat, heitä kattilaan pari avattua habaneroa. Omena- tai valkoviinietikalla saat kevyttä kirpeyttä tai jos haluat lähteä sekoilemaan aivan sivupölylle, sekoita mielestäsi hot sauce kastiketta sekaan. Yksinkertainen on silti kaunista.

Ainekset:

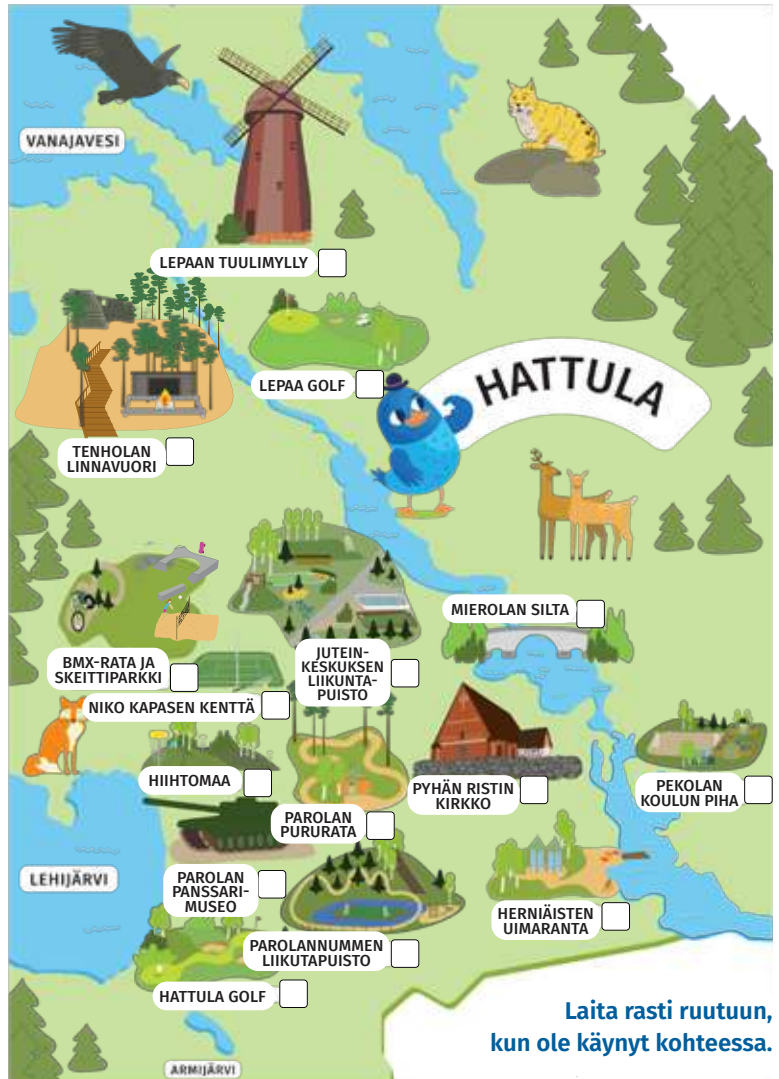
- 2,5 dl (noin 350 g) hunajaa
- 4 rkl chilihiutaleita (voit käyttää myös rouhetta tai jauhetta, jos haluat sakeampaa tyyliä)
- 1–2 tl omenaviinietikkaa (jos haluat hieman pikantimpaa makua)

Valmistus:

1. Lämmitä hunaja pienessä kattilassa keskilämmöllä. Älä keitä hunajaa, lämmitys riittää. Hunaja notkistuu selvästi.
2. Lisää chilihiutaleet ja sekoita.
3. Anna hunajan lämmitä vielä ainakin muutama minuutti, jotta chili alkaa maustaa hunajaa.
4. Lisää halutessasi omenaviinietikka tuomaan hieman kirpeyttä ja tasapainoa.
5. Anna chilihunajan jäähtyä ja purkita. Jos haluat siistimpää tavaraa, siivilöi hiutaleet. Vaihtoehtoisesti jätä ne keitokseen tuomaan luonnetta.
6. Valmis chilihunaja säilyy hyvin suljetussa purkissa huoneenlämmössä.

Hattula-Seura ry:n Hattula-Pirtillä toimii myös tänä kesänä suosittu POP UP -kahvila, jossa vaihtuvat kahvilanpitäjät tuovat tarjolle monipuolisia ja herkullisia leivonnaisia. Kahvila on avoinna 1.6.–14.8. maanantaista torstaihin klo 11–17. Kesän aikana kahvilaa pitävät paikalliset yhdistykset, seurukset sekä nuoret, jotka haluavat kokeilla kahvilatoimintaa käytännössä.

Hattula-Pirtin löydät Hattulan Pyhän Risin kirkon läheltä osoitteesta Museotie 9, 13800 Katinala.

Uusi kuvituskartta johdattaa perheet seikkailulle

Hattula seikkailu kokoaa yhteen 15 luonto- ja kulttuurikohtetta, jotka ovat erityisesti lapsiperheille suunnattuja. Karttaa on lisäksi kuvitettu Hattulan luontoon ominaisilla eläimillä, kuten ilveksellä, peuroilla ja merikotkalla.

Saatko kierrettyä kaikki kohteet kesän aikana?

RAPA päivittää paikkatiedot

Hattulassa etenee laaja rakennus- ja paikkatietojen päivitysprojekti, jossa kiinteistöjä inventoidaan järjestelmällisesti ja rekisteritiedot saatetaan ajan tasalle.

teksti **SANTERI KARINIEM, MIKKO SUOMI**

Hattulassa alkoi rakennus- ja paikkatietojen päivitysprojekti (RAPA) elokuussa 2023. Se perustuu kunnanvaltuuston 26.4.2023 (§ 22) tekemään päätökseen asiasta. Projektissa kolmihenkinen työryhmä käy tekemässä kiinteistöinventoinnin jokaisella Hattulassa sijaitsevalla kiinteistöllä. Inventoinnissa mitataan kaikkien rakennusten ulkomitat ja tarkistetaan niiden rekisteritiedot. Samalla päivitetään osoitetiedot sekä kunnan kantakartta rakennusten ja merkittävien rakennelmien osalta.

Projekti on ollut käynnissä reilu kaksi vuotta ja se on edennyt hyvin. Nyt kaikista rakennuksista on mitattu yli puolet. Tällä hetkellä mittaukset ovat alkamassa Takajärven eteläpuolella ja sieltä edetään järjestelmällisesti kohti Lehijärveä.

MIKSI TEHDÄÄN

Lehdissä on enimmäkseen kirjoitettu projektin tuomista kiinteistöveroisista, mutta projekti tuo paljon muutakin.

Kunnan rakennusrekisterin tietojen ja kantakartan päivittyminen ajan tasalle auttaa kunnan viranomaisia heidän työssään ja kuntalaisten palvelu helpottuu.

Projektin alussa rakennusrekisterin tiedot olivat sekaisin eikä niihin voinut luottaa. Rekisteristä puuttuu paljon tietoa, mutta siellä on myös sellaisia rakennuksia valmiina, joita ei ole koskaan rakennettu tai ne on jo purettu. Kiinteistöverojen osalta kuntalaisten kohtelu tulee tasa-arvoisemmaksi, kun kaikkien rakennustiedot ovat rekisterissä oikein. Kunnan kantakartan päivittäminen on myös tärkeä osa projektia. Se on Hattulassa jo monin paikoin vanhentunut tai sitä ei ole ollenkaan. Ajantasainen kantakartta helpottaa ja nopeuttaa monen viranomaisen työskentelyä ja se toimii esimerkiksi kaavoituksessa ja suunnittelussa pohja-aineistona.

Valtion RYHTI-hanke tuo oman lisäsyyn projektille. Maailma digitalisoituu vauhdilla ja myös kuntia veloitetaan jatkossa enemmän ja enemmän toimittamaan erilaisia tietoja ja aineistoja digitaalisessa muodossa. Valtion ryhtijärjestelmä on yksi näistä, jonne kuntien on jatkossa ilmoitettava rakennus- ja kaavatiedot.

Alle 30 m² rakennukset ovat vapautuneet lupamenettelystä, on kiinteistön omistajilla kuitenkin edelleen velvollisuus ilmoittaa ne verottajalle. Myös kunta pyytää, että heille ilmoitettaisiin näistä rakennuksista, jotta kartta- ja rekisteriaineisto pysyisi ajan tasalla.

ALLE 30 M² RAKENNUKSET

Nyt kun alle 30 m² rakennukset ovat vapautuneet lupamenettelystä, on kiinteistön omistajilla kuitenkin edelleen velvollisuus ilmoittaa ne verottajalle. Myös kunta pyytää, että heille ilmoitettaisiin näistä rakennuksista, jotta kartta- ja rekisteriaineisto pysyisi ajan tasalla.

Ilmoituksesta ei aiheudu muuta vaivaa ja sen voi tehdä paikkatietoasiantuntijalle santeri.kariniemi@hattula.fi tai p. 040 635 8819.

RAPA roiskuu – vai roiskuuko?

Kuvassa vas. Juha, Santeri ja Mikko

Keitä työryhmään kuuluu?

Santeri Kariniemi: toimin Hattulan kunnan paikkatietoasiantuntijana ja olen koulutukseltani maanmittausinsinööri.

Juha Heinonen: työskentelen RAPA-projektin parissa ja olen teknisen suunnittelun assistentti.

Mikko Suomi: projektityöntekijänä RAPA:ssa ja olen rakennusmestari.

Rakennus- ja paikkatietojen päivitysprojekti (RAPA). Kuvaillakaa mistä tässä projektissa on oikein kyse?

Kunnan järjestelmissä kaikki kiinteistöjen tiedot eivät ole ajan tasalla ja kartta-aineistokin on monin paikoin vanhentunut tai sitä ei ole ollenkaan, joten projektin tarkoituksena on

päivittää koko Hattulan kunnan rakennusrekisteri ja kantakartta kiinteistöjen rakennusten ja rakennelmien osalta.

Paljonko kiinteistöjä ja rakennuksia on Hattulassa ja koska työn pitäisi olla valmis?

Kiinteistöjä Hattulassa on 8400 ja niistä on rakennettu noin 6000. Rakennuksia taas on arviolta noin reilu 20000. Alustavasti on suunniteltu, että projekti valmistuu vuoden 2027 aikana. Tällä hetkellä näyttää, että se on ihan mahdollista, hyvässä aikataulussa mennään. Olemme kartoittaneet yli puolet kiinteistöistä ja tarkistaneet noin 13000 rakennustunnusta.

Mitä se mittaaminen käytännössä tarkoittaa? Mitä teette kiinteistöillä?

Ennakkotiedotteet toki jaetaan postilaatikoihin ja ilmoitustauluille aina mittaavalla alueella, mutta koska, esim. loma-asunnoilla ei aina ole laatikoita, tai ennakoilmoitus on saattanut muusta syystä mennä ohi, käymme aina ensimmäisenä kiinteistölle saavuttuamme esittäytymässä ja kerromme mitä tulemme tekemään. Jos ketään ei ole paikalla jätämme käynti-ilmoituksen oven rakoon. Sitten vasta aloitamme työt kiinteistöillä. Mittaamme rakennusten ulkomitat laser-etäisyysmittarilla ja kierrämme kaikki rakennukset. Samalla otamme rakennusten nurkkapisteitä talteen GPS-mittalaitteella. Kirjaamme mittaustulokset paperikarttaan joka rakennuksesta erikseen. Otamme myös muutaman kuvan rakennuksesta, jotta mahdolliset katokset ym. rakennuksen erityispiirteet saadaan varmasti digitoitua oikein kartalle ja rekisteriin.

Mittaatteko tosiaan aivan kaikki rakennukset?

Kyllä käytännössä mitataan. Koska projektissa päivitetään myös kantakarttaa niin mittaamme käytännössä kaikki rakennukset, joissa on selvä katto. Leikkimökit, kasvihuoneet, katokset ja ulkokuuissitkin piirretään kantakartalle, vaikka niitä ei muuten järjestelmiin tuodakaan. Samoin myös ränsistyneet tai tuhoutuneet rakennukset ja maakellarit merkataan kartalle.

Mitä sitten toimistolla tapahtuu?

Toimistolla rakennukset piirretään piirto-ohjelmalla ja tallennetaan kartalle. Samalla päivitämme ja tarkastamme rakennuksen tietoja. mm. rakennuksen kokonaisalan, julkisivutietojen, mahdollisen lämmitysjärjestelmän ja sähköistyksen ym. ominaisuus- ja perustietojen osalta.

Mikä työssänne on parasta?

Hattula on varsin kaunis kunta, upeita vaihtelevia maisemia ja hienoja rakennuksia näkee joka paikassa. Ja saahan tässä maastopäivinä myös mukavasti hyötyliikuntaa.

Mikä pahinta?

Pakkanen ja paarmat! Ja se jos ei meinaa saada signaalia taivaalle. ■

Pitkä matka kotiin

Maaliskuun viidentenä päivänä tuotiin Hattulaan kaksi valkoista pienoisarkkua, jotka sisälsivät kahden kesällä 1944 kaatuneen sankarivainajan maalliset jäänteet. Tyrväntöläinen 6.11.1921 syntynyt ja 29.6.1944 kaatunut sotamies **Matti Olavi Kovalainen** sekä hattulalainen 22.7.1918 syntynyt ja 22.6.1944 kaatunut sotamies **Otto Elin** ovat palanneet kotiin 86 vuoden jälkeen.

teksti PEKKA JÄRVI KUVA ILPO KÄRKKÄINEN

Sankarivainajien hautakivet ovat odottaneet sotureita Tyrvännön ja Hattulan sankarihautausmailla ja vihdoinkin nuorena isänmaan puolesta kaatuneet pääsevät lopulliseen lepopaikkaan oman seurakunnan kirkokomaahan. Sankarihautajaiset järjestetään kaatuneiden muistopäivänä 17.5.2026 klo 15.00 Hattulan kirkossa. Tilaisuus on kaikille avoin ja toivotaankin kuntalaisten osoittavan kunnioitusta näille nuorille sankarivainajille ja saapuvan kirkolle joukolla.

Toisen maailmansodan aikana kaatui kaikkiaan yli 93 000 suomalaista sotilasta. Muista maista poiketen Suomen periaate oli, että heidät haudataan kotiseurakunnan hautausmailla. Kaikkia ei kuitenkaan onnistuttu evakuoimaan ja noin 13 000 sotilasta jäi kaatuneena kentälle tai katosi tietämättömiin. Heistä noin 1600 haudattiin jo sodan aikana tuntemattomina.

Sotavainajien Muiston Vaalimisyhdistys ry:n johtava ajatus on, että ”*jokaisella sotilaalla on oikeus tulla asianmukaisesti ja kunnioitavasti haudatuksi*” ja heidän johdolla kadonneita etsitään yhä.

Kentälle jääneiden ja kadonneiden etsintä on ollut mahdollista vuoden 1992 Suomen ja Venäjän valtiosopimuksen perusteella. Etsintätyötä Venäjällä voivat tehdä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen valtuuttamat etsintäryhmät. Vuodesta 2022 suomalaiset etsintäryhmät eivät kuitenkaan ole päässeet työtään tekemään Venäjän puolella. Onneksemme Kovalainen ja Elin löytyivät jo ennen Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan, mutta sankarivainajien tunnistaminen on voinut aikaa muutaman vuoden.

Tähän kirjoitukseen olemme onnistuneet saamaan Tammenlehvän Hämeenlinnan seudun perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Arto Nykäselältä** tietoja >>

sekä Kovalaisesta että Elinistä. Sotamies Matti Olavi Kovalainen oli naimaton sekatyömies, joka taisteli kesällä 1944 Jalaväkirykmentti 44:n 1. pataljoonan 3. komppaniassa konepistoolimiehenä. Hän kaatui Aunuksen Karjalassa Suurmäen taistelussa 29.6.1944. JR 44 kuului 5. Divisioonaan eli hämäläiseen Ilvesdivisioonaan. Divisioonan muistokivi on Parolannummen lippukentän reunalla.

Pataljoonan sotapäiväkirjassa kerrotaan tuon kohtalokkaan päivän taistelusta seuraavaa:

"Aamupäivällä sai pataljoona käskyn valata Suurmäen itäpuolella olevan Rautamäen kylän, jossa ryssä oli valmiina hyökkäämään Suurmäen kylään noin pataljoonan voimin. Komentajana oli majuri Lehtonen, joka oli tullut taas takaisin. Turhien sillantekoyritysten jälkeen siirtyi pataljoona Vitelejoen ylitse Suurmäen kohdalla olevan sillan kautta. Noin klo 16.00 pataljoona hyökkäsi, mutta vihollinen torjui sen. Kaatuneina jäi kentälle 3. komppanian päällikkö kapteeni Aalto ja varapäällikkö luutnantti Saarnio. Luutnantti Gustafsson haavoittui hyvin vaikeasti ja kuoli myöhemmin kenttäsaerialassa. Pataljoona vetäytyi takaisin Vitelejoen yli sillan kautta."

Tuossa taistelussa siis sotamies Kovalainen kaatui. Komppanian sotapäiväkirjan mukaan tappiot olivat suuret ja osa sotilaista vetäytyi taistelusta uimalla Vitelejoen ylitse.

Sotamies Elin taisteli 3. Prikaatin viestikomppaniassa ja kaatui Kärstilässä 22.6.1944. Prikaati tunnettiin nimellä *"Sininen prikaati"* ja sotilaat kantoivatkin sinistä hihamerkkiä osoittaen kuuluvansa yhtenäiseen joukkoon. Prikaatin sotilaat olivat pääosin Helsingistä ja Uudeltamaalta. Prikaatin komentajia jatkosodassa oli muun muassa hattulalainen **Kai Savonjousi**.

Kärstilä sijaitsi Viipurin pohjoispuolella ja siellä käytiin ankaria taisteluja niin jatkosodan hyökkäys- kuin vetäytymisvaiheissa. Kesän 1944 taistelut olivat osa Ihantalan taistelua, missä Suomen kohtalo ratkaistiin, kun puna-armeijan hyökkäys torjuttiin. Sotamies Elinin yksikön taistelusta ei ole tätä kirjoitusta tehtäessä sotapäiväkirjaa käytössä.

"Sininen prikaati siellä jossain." Vapriikin kuva-arkisto, Finna.fi

Kovalaisen ja Elinin pitkä matka kotiin kertoo siitä kiitollisuudesta ja kunnioituksesta, jota me suomalaiset tunnemme veteraanisukupolvia kohtaan, niin miehiä kuin naisia. Veteraanit taistelivat itsenäisyytemme puolesta ja rakensivat meille sotien jälkeisen hyvinvointiyhteiskunnan. Entinen puolustusvoimien komentaja, itsekkin sotaveteraani, kenraali Jaakko Valtanen on tiivistänyt Veteraanien perinnön seuraavasti:

Veteraanien tärkein perintö jälkipolville on itsenäinen isänmaa. Veteraanienemme työn tuloksena valtakuntamme johto kykeni pelastamaan rauhan, itsenäisyytemme ja vapautemme sekä perustuslakiemme koskemattomuuden ja pohjoismaiseen perinteeseen nojaavan demokratiamme.

Meille jäi oikeus monipuoluejärjestelmään sekä sen mukana oikeus lailliseen poliittiseen oppositioon. Meille jäivät myös uskonnon harjoittamisen vapaus sekä omaan asevelvollisuuteen perustuvat ja omien johtajiemme johtamat puolustusvoimat. Näkyväksi omaisuudeksemme jäivät kaikki itsenäisyytemme symbolit sekä kirkkomaidemme hyvin hoidetut sankarihaudat ja sotiemme luisat muistomerkit.

Veteraanisukupolven perinteen tallentaminen ja siirtäminen nuoremmille sukupolville ei kuitenkaan ole vain sota-historiallisten tapahtumien tai rintamalla toimineiden sotilaiden ja naisten kokemusten muistiin merkitsemistä tai heidän hallussaan olevien muistoesineiden tallentamista. Ne ovat luonnollisesti tärkeitä, mutta paljon tärkeämpää on niiden arvojen ja ihanteiden sekä sen uskollisuuden ja lojaalisuuden ymmärtäminen, jotka kestivät sotien koettelemukset, samoin kuin sen sisun ja sitkeyden muistaminen, jolla isänmaa sotien jälkeen jälleenrakennettiin.

Veteraanisukupolven perinnön osa on myös sen viisauden ja vapaudentahdon tunnustaminen, joiden avulla vuosikymmenien ajan torjuttiin suurvallan painostusyritykset demokratiamme ja itsenäisyytämme murtamiseksi. Se oli veteraanisukupolven neljäs itsenäisyystaistelu.

Sotamiehet Kovalainen ja Elin, kunniankansalaiset, palaavat kotiin 86 vuoden jälkeen. Kunnia ja kiitos Heille ja muille veteraaneille! ■

Varautuminen alkaa arjesta

Kun arki häiriintyy, ennakkoon tehty varautuminen helpottaa selviytymistä. Tässä artikkelissa esitellään varautumisen keskeiset asiat kolmesta näkökulmasta: kotona, yhteisössä ja kunnassa. Laajemman version voit lukea kunnan kotisivuilta.

KOTIVARA – PÄRJÄÄ 72 TUNTIA

Kotivara on arjen varautumista: tietoa, taitoa ja tarvikkeita, joilla pärjää häiriötilanteessa. 72 h tarkoittaa, että kotona on vettä, ruokaa ja välttämättömyyksiä vähintään kolmeksi vuorokaudeksi ilman ulkopuolista apua.

Sähkökatko pysäyttää nopeasti arjen. Siksi on hyvä muistaa esimerkiksi:

- katkaista virta sähkölaitteista käytön jälkeen sähkökatkon tullessa
- välttää jääkaapin ja pakastimen turhaa avaamista
- varautua ruoan valmistamiseen ilman sähköä

Lämmön ylläpitoon auttaa kerrospukeutuminen, peitot ja tarvittaessa makuupussi. Yhdessä nukkuminen tuo lisälämpöä.

Vesikatko tekee arjesta nopeasti haastavaa. Juomavettä tarvitaan noin kaksi litraa henkilöä kohden päivässä, ja lisäksi vettä tarvitaan ruoanlaittoon ja hygieniaan. Kotona kannattaa säilyttää vettä sekä varata puhtaita astioita veden hakemista varten.

Kotivaraan kuuluu muun muassa:

- helposti säilyvää ruokaa ja juotavaa
- vettä ja säilytysastioita
- välttämättömät lääkkeet
- paristokäyttöinen radio ja lamppu
- varavirtalähde
- retkikeitin tai muu ruoanlaittomahdollisuus
- käteistä rahaa
- hygienia- ja ensiaputarvikkeita
- sammutusvälineet

Kotivara ei ole erillinen varasto, vaan osa arkea – tuotteita käytetään ja täydennetään jatkuvasti. Varautumisessa on tärkeää huomioida myös muut. Läheltä voi löytyä ihmisiä, jotka tarvitsevat apua häiriötilanteissa.

Pirkko Lokinperä, 72-tuntia -kouluttaja

Tutustu tarkemmin varautumiseen Hattulan kunnan nettisivuilta.

YHTEISÖLLINEN VARAUTUMINEN

Yhteisöllinen varautuminen tarkoittaa sitä, että emme jää yksin häiriötilanteissa. Kyläturva on ennen kaikkea yhteisöllisyyttä ja huolenpitoa – kykyä selviytyä yhdessä, kun arki ei toimi normaalisti.

Varautuminen kannattaa tehdä etukäteen. Jos vasta kriisin hetkellä pohditaan, mistä saadaan vettä, ruokaa tai lämpöä, ollaan myöhässä. Siksi jokaisen on hyvä huolehtia omasta kotivaraastaan.

Yhteisö täydentää tätä. Kun tunnemme naapurimme ja pidämme yhteyttä, apu löytyy läheltä. Kyläturva voi olla yksinkertaisimmillaan yhdessä-oloa ja keskustelua turvallisuudesta, tai se voi sisältää myös konkreettista varautumista, kuten yhteisiä toimintamalleja tai viestintätarvikkeita.

Jokainen yhteisö voi rakentaa varautumisensa omista lähtökohdistaan. Tärkeintä on aloittaa – tutustua toisiin ja tehdä turvallisuudesta yhteinen asia.

Teemu Aalto,

kyläturvaryhmän yhteyshenkilö
Suotaalan-Lahdentaan kyläyhdistys ry

KUNNAN VARAUTUMINEN

Viime aikojen myrskyt ovat herättäneet keskustelua varautumisesta. Poikkeustilanteissa vastuu jakautuu usealle toimijalle: hyvinvointialue johtaa kokonaisuutta ja muodostaa tilannekuvan, kunnat puolestaan täydentävät palveluja omilla resursseillaan.

Varautumisen perusta on tässäkin näkökulmassa kotitalouksissa. Jokaisen tulisi selviytyä vähintään 72 tuntia ilman sähköä, vettä tai ulkopuolista apua.

Viranomaiset priorisoivat tehtävänsä tilanteen mukaan. Erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa oleviin, kuten kotihoiton asiakkaisiin. Tarvittaessa heidät voidaan siirtää tilapäisiin hoitopaikkoihin. Pitkittyneissä tilanteissa kuntalaisia ohjataan turvautumaan läheisiinsä, ja kunta voi tarjota rajallisesti tilapäismajoitusta.

Tiedottaminen on keskeistä, mutta haastavaa, koska eri viranomaiset viestivät omien kanaviensa kautta. Siksi kunnan verkkosivuja kehitetään niin, että keskeinen tieto löytyy yhdestä paikasta. Lisäksi on varauduttu tilanteisiin, joissa sähköiset viestintävälineet eivät toimi – tällöin käytössä ovat esimerkiksi infopisteet ja kylien ilmoitustaulut.

Suomessa viranomaisyhteistyö on vahvaa, ja apua voidaan pyytää toisilta viranomaisilta tilanteen niin vaatiessa.

Kunnassa varautumista kehitetään jatkuvasti muun muassa parantamalla viestintää, järjestämällä koulutuksia ja tukemalla kylien omaa varautumista.

Pekka Järvi, kunnanjohtaja

Kaasupallolla Bristolista Bordeauxiin

Hattulan Pekolasta kotoisin oleva **Olli Luoma** on yksi Suomen kokeneimmista kuuma- ja kaasupallolentäjistä. Tässä kertomuksessa hän vie lukijan mukaansa unohtumattomalle matkalle Gordon Bennett -kilpailuun.

teksti **OLLI LUOMA**

Gordon Bennett -kaasupallokilpailu 2010 on alkamassa Bristolissa. Lähtöpaikalla valmistelut käyvät kuumisina. Kilpailun säännöt ovat hyvin yksinkertaiset, kuka lentää pisimmälle kilpailualueella on voittaja. Kilpailualueena on Eurooppa. 20 kaasupalloa on levitetty lähtöalueelle ja niiden täyttö on aloitettu. Suomalaisia joukkueita on mukana kaksi; Team 1, Ben Mattson ja Peter Lindholm sekä Team2, Olli Luoma ja Markku Sipinen. Pallon kori, missä lentäjät ovat lennon aikana on varsin pieni. Siitä huolimatta sinne on saatava mahtumaan lentoinstrumentit, transponder, happisäiliöt, pelastuslautta ja tietysti ruokaa ja vettä. Mukaan tulee myös ämpäri, joka toimii vessana tarvittaessa. Odotettavissa on jopa usean vuorokauden mittainen lento. Painolastina toimiva hiekka on säkeissä ripustettuna korin ulkopuolelle.

Sääennusteet näyttävät hyvältä. Edellisenä päivänä satoi vettä koko päivän ja seuraavalle päivälle on ennustettu myrskyä Bristolin alueelle. Nyt lähtöpäivänä tuuli on aika voimakas, mutta se mahdollistaa kuitenkin lentoonlähdon. Palloja ohjataan vain korkeutta muuttamalla, erisuuntaisia tuulen virtauksia hyväksi käyttäen. Ennusteen mukaan lentosuunta tulee olemaan etelä. Se on hyvä, suuntana on siis Ranska ja Espanja.

Illalla pallot alkavat olla valmiina lentoonlähtöön. Kymmeneltä BBC lähettää suoraa lähetystä lähtöalueelta. Meidän vuoromme on vasta puolilta öin. Pallomme talutetaan lähtölavalle ja yleisön hurratessa nousemme öiselle Englannin taivaalle. Hiekkaa pudottamalla nousemme useamman sadan metrin korkeuteen ja suuntaamme etelään kohti Englannin kanaalia. Tarkastamme laitteiden toiminnan ja nautimme syksyisestä yöstä. On täysikuu, mutta taivas on pilvessä. Päätämme lisätä korkeutta, jotta pysymme erossa mahdollisista lentoesteistä. Heitämme säkillisen, 18 kg hiekkaa pois ja lentokorkeus nousee mukavasti.

Aamu alkaa sarastamaan ja saavumme kanaalin ylle. Meistä kumpikaan ei ole nukkunut yön aikana, päivällä on aikaa nukkumiselle. On aamupalan aika. Se käsittää mehua, leipää ja hedelmiä. Pallossa yläpuolellamme on 1000 kuutiota vetyä, näin ollen kahvinkeitto ja muu ruoan lämmittäminen saa jäädä.

Olli Luoma, kuva Linnan Pallo.

Yhdeksän aikaan saavutamme Ranskan rannikon. Ensimmäistä kertaa olen ylittänyt Englannin kanaalin pallolla. Tarkastelemme ilmailukarttoja ja toteamme, ettei meidän tarvitse olla yhteydessä radiolla lennonjohtoon. Radio on kuuntelulla oikealla taajuudella, mikäli saisimme ohjeita korkeuden muuttamiselle. Kilpailuorganisaatio on tehnyt tarvittavat lentosuunnitelmat eri maiden lennonjohdoille. Nämä siis tietävät pallojen olevan liikkeellä.

Pilvet ovat jääneet taaksemme Englannin ja kanaalin ylle, me ihailimme allamme levittäytyvää Bretagnen niemimaata. Näemme myös kanssakilpailijoita taivaalla. Kaikki 20 palloa ovat eri korkeuksilla matkalla etelään. Maahenkilöstömme on viettänyt yön Englannissa ja ovat nyt autolla matkalla peräämme. He seuraavat lennon etenemistä netissä ajantasaisena.

Korissa taivaalla tunnelma on korkealla. Sää on erinomainen ja lentosuunta hyvä, edelleen kohti etelää. Aamupäivän aikana saavutamme Biskajanlahden. Taivaalla alkaa näkyä myös cumuluspilviä, mitkä ovat merkkejä ilman pystysuorasta liikkeestä. Ilmaa kevyempänä meidän on pysyttävä selkeästi pilvien yläpuolella, ettemme joudu pystysuorien ilmapvirtausten vaikutuksen piiriin. Päivä kuluu lentokorkeutta säädellen ja lentosuuntaa tarkastellen. Joudumme heittämään yllättävän paljon painolastia, eli hiekkaa meren yllä, jotta pysymme erossa pilvistä. Väliillä jo tulee tunne, että pallossamme on vuoto. Näin ei kuitenkaan ole, vaan kokemattomuutemme tulee esiin korkeuden säädössä ja kulutamme turhaan hiekkaa.

Illalla lähestymme Bordeauxin rannikkoa La Rochellen eteläpuolella. Hiekka on jo käynyt niin vähiin, että päätämme teh-

dä laskeutumisen, kun pääsemme kuivan maan päälle ja löydämme sopivan paikan. Täysikuun ansiosta näkyvyys on kohtalainen ja meillä on myös vahvat käsivalaisimet, joilla voimme tarkastella alla olevaa mastoa.

Pian rannan saavutettuaamme näemme edessämme sopivan näköisen alueen. Mutta kun lähestymme sitä matalalla alueelta alkaa kulua koirien murinaa. Toimme sen sotilasalueeksi ja jatkamme matkaa. Edessämme häämöttää pelto-alue. Laskemme lentokorkeuden puiden latvojen tasalle. Pellon päälle saavuttuamme heitän hiukan hiekkaa ja alhaalta kuulu outoa sihinää. Emme pysty ylhäältä tunnistamaan pellon kasvustoa, mutta päätämme kuitenkin laskeutua. Korin saavutettua kasvuston, voimme todeta pellon maissipelloksi. Laskeudumme maissin sekaan ja pallo jää pystyyn, on aivan tyyni. Tyynessä säässä palloa on helppo taluttaa. Minä olen maassa ja Markku korissa säätelee korkeutta. Annamme pallon nousta juuri maissin yläpuolelle ja minä talutan köydestä vetäen pallon lähellä olevalle tielle. Siinä pysymme tyhjentämään pallon vedystä.

Lentomatkaa kertyi 814 km lentoajan ollessa 22½ h. Olemme puhelimitse yhteydessä maahenkilöstöömme, ohjeistamme heitä jäämään hotelliin yöksi ja jatkamaan matkaa aamulla. Me Markun kanssa menemme nukkumaan palloon. Minä koriin ja Markku pallo-osan poimuihin. Aamulla herätessämme ympärillämme on muutama paikallinen henkilö ihmettelemässä meitä. Löytyy myös hieman englantia osaava henkilö, joka käyttää meidät läheisessä kylässä aamiaisella ja kaupassa. Palaamme pallon luokse ja odottelemme maahenkilöiden saapumista.

Illansuussa ryhmämme on koossa ja pakkaamme pallon autoon. Vietämme muutamana päivän Ranskassa Normandiaan tutustuen ja suuntaamme Bristolin päättyjäisjuhliin. Edinburghin herttua, kuningatar Elisabeth II puoliso oli Brittien ilmailuliiton kunniapuheenjohtaja ja hän osallistui päättyjäisiin. Saimme prinssi Philipin kädestä osallistumisdiploimit. Melko varhaisessa vaiheessa Philip ilmoitti, että hän poistuu, jotta juhliminen voi alkaa! ■

Johanna ja Oskari

Joulun alla sai satunnainen aikamatkaaja puhelinsoiton. Toiminnan lopettaneen *Tuuliakodin* kassakaapista oli löytynyt vihkisormuksia, hopealusikoita, kelloja ja vapaussodan muistomitali. Aikamatkaaja meni paikalle ja totta tosiaan – kassakaapista löytyi pieni laatikollinen edellä mainittuja sekä muutama vanha markka.

teksti SATUNNAINEN AIKAMATKAAJA

Pienen tutkinnan jälkeen selvisi, että sormukset sekä hopealusikat olivat **Johannan (Hanna)** ja **Oskar**in häälahjoja. Häitä oli vietetty lauantaina 6.9.1924. Sukunimestä ei mitään tietoa ollut. Seurakunta tarkisti vielä kirkonkirjoista, mutta Hattulassa ei kyseisten henkilöiden häitä ollut vietetty.

Hopealusikat olivat vielä alkuperäisessä laatikossaan, joten niillä oli varmasti ollut hääparille erityistä arvoa. Ihan mistä tahansa koruliikkeestä ei lusikoita ollut hankittu, vaan ne oli ostettu ihan Helsingistä asti: vuonna 1878 perustetulta perheyritys kello- ja korukauppa Lindroosilta, joka muuten edelleen sijaitsee Aleksanterinkadulla Helsingissä.

Hämeen Sanomien mukaan Hattulassa ei tuona syyskuun lauantaina tapahtunut mitään erityistä, mutta ainakin työpaikkoja oli tarjolla. Olisiko Johanna tai Oskari tarttunut noihin työpaikkoihin – kuka tietää? *Suontaan kartanoon* haettiin navettatyttöjä ja *Alhaisten kartanoon* etumiestä. Mikäli hääparilla oli rakennussuunnitelmia, niin *Kanungin kartano* myi uunitiiliä. Sitä vastoin naapurikunnassa Tyrvännössä oli vilkasta, koska tohtori **Sundströmin** koira oli karannut. Näistä kaikista oli ilmoituksia *Hämeen Sanomien* neljäsvuosisessa päivälehdessä.

Johanna ja Oskari syntyivät ja varttuivat Venäjän harjoittamien sortovuosien aikana, johon kuuluivat myös maailmansodan syttyminen sekä Suomen itsenäistyminen. Heidän nuoruudessaan Suomi myös jakaantui punaisiin ja valkoisiin. Sisällisota syttyi tammikuussa 1918.

Mikäli korujen seassa ollut Vapaussodan muistomitali soljella kuului Oskarille, oli hän tällöin palvellut sodassa valkoisten puolella. Muistomitalin nauhasa on vieläkin hakaneula, joka osoittaa mitalia myös käytetyn. Hän oli varmasti ollut mitalista ylpeä. Ilmeisesti kyseessä oli Oskarin ainoa mitali, joten hän ei mitään todennäköisemmin osallistunut Talvi- tai Jatkosotaan. Tämän perusteella hän olisi syntynyt jo 1800-luvun puolella. Nuorempana hänet olisi mitään todennäköisimmin kutsuttu ainakin Talvisotaan.

Tämän enempää emme Johannasta ja Oskarista tiedä. Mikäli Sinä tiedät, niin ota yhteyttä kunnan virastoon, ehkä arvokkaat esineet löytävät tiensä takaisin suvun haltuun. ■

Kurkistus kesän tähtikarttaan

Lepaan koulun oppilaat ovat jälleen tulkinneet huolella astrologisia karttoja ja tehneet tulkintansa, joissa loogisuus jää toiseksi ja luovuus loistaa kirkkammin kuin Venus iltataivaalla.

AINAS (21.3.–19.4.)

Oinas on eläinradan ensimmäinen, tulielementtiin kuuluva merkki, jota hallitsee Mars. Luonteeltaan oinas on energinen, impulsiivinen, suorapuheinen ja johtajatyypinen toimija, joka tarttuu toimeen epärommitta. Oinas vihaa erityisesti kontrollia, hidastelua, muiden määräilyä sekä epäoikeudenmukaisuutta. Oinaat pitävät suorista tilanteista, seikkailuista ja rehellisyydestä! Oinas on introvertti! Oinaat tykkäävät eläimistä, mutta heillä ei kuitenkaan ole kauheasti aikaa niille! Oinas tulee aikuiselämässä olemaan lojaali, rohkea ja kiireinen. Saat 67 € ilmaiseksi ja saat uuden työpaikan. Voit tavata myös idolisi sekä voittoa kultamitalin.

HÄRKÄ (20.4.–20.5.)

Härät ovat todella ahkeria koulussa ja he ovat todella kivoja. Härät ovat kiltejä ja hauskoja He tykkäävät olla perheen kanssa. He tykkäävät myös olla kavereiden kanssa. He eivät kuitenkaan tykkää olla suurissa väkijoukoissa. Härät tulevat saamaan hyvän työ. He tykkäävät olla paljon eläimien kanssa tekemisissä. Härät tykkävät käydä uimassa. He osaavat leipoa ja tehdä ruokaa tosi hyvin. He tykkäävät yleensä ratsastaa. Härkä tulee ostamaan hienon ja ison asunnon. Härät voivat tulevaisuudessa syödä Mars:in tai Snickersin.

KAKSOSET (21.5.–20.6.)

Kaksoset ovat todella liikunnallisia ja vahvoja. He yrittävät myös uskotella olevansa parhaita kaikessa, mistä he saattavat saada huonoa mainetta kavereiden keskuudessa. Kaksoset saattavat kiusata, vaikka eivät sitä itse tajuaisikaan, sillä he ovat joskus todella täynnä itseään. Kaksoset ovat todella hauskoja ja heillä on positiivinen asenne kaikkien muuhun paitsi kotitöihin ja koulutehtäviin. Kaksoset osaavat jakaa mielipiteensä tosi avoimesti ja välillä jopa vähän liiankin avoimesti. Kaksoset rakastavat pallopelejä kuten jalkapalloa, koripalloa ja sählyä. Kaksoset ovat myös hyviä videopeleissä. Kaksosten keskittyminen johonkin, joka on heidä mielestään tylsää, on todella huono. Koska kaksoset eivät pidä koulusta, heidän keskittyminen koulussa saattaa olla ongelmallista, ja kokeiden arvostamat heittelevät seiskan ja ysin välillä. Onko se tuuria vai keskittykö kaksoset paremmin kotona? Sitä emme saa koskaan tietää.

RAPU (21.6.–22.7.)

Rapu on todella eksoottinen yksilö ja hän haluaa aina kokeilla jotain uutta. Paitsi ruoka on ainoa asia, jossa rapu on todella nirso, eikä hän suostu kokeilemaan uusia makuelämyksiä. Rapu on todella taitava kaikessa, mutta ei suostu myöntämään sitä muille. Rapu rakastaa eläimiä ja luontoa erittäin paljon. Rapu on vahvasti ekstrovertti, koska aina kun näet ravun, uskot hänen olevan

issossa kaveriporukassa. Rapu on vaihteleva liikkunnan suhteen, sillä joskus hän jaksaisi juosta melkein 10 kilometriä ilman, että pysähtyisi kertaakaan ja joskus ravut taas ei jaksaa liikkua niiveltäkään. Ravut ovat todella ystävällisiä, mutta jos heidän egonsa on vaarassa, he suojelevat sitä valheilla ja ravut saa valheet kuulostamaan todella aidoilta. Ravut ovat myös todella sujuvia suostuttelemaan ihmisiä. Rapu on todella mahtavaa seurata jokaiselle. Päätet unelmien huvipuistoon, sillä saat palkankorotuksen.

LEIJONA (23.7.–22.8.)

Leijona on leijona eli puolustaa reviriään ja jos joku ylittää rajan, leijona myös antaa samalla otteella takaisin ilman katumusta. Leijona tykkää rikkoa rajoja ja ihmisten odotuksia. Leijona ei ole ehkä hirveän hyvä koulussa, mutta hänen harrastuksissaan hän antaa kaikkensa. Leijona rakastaa musiikkia ja eläimiä todella paljon. Leijonat on luonnostaan todella aggressiivisia, vaikkei he välttämättä sitä itse huomaisikaan. Leijonat tulevat muuttamaan tulevaisuudessa ulkomaille. He ovat aina trendien perässä.

NEITSYT (23.8.–22.9.)

Neitsyet ovat hyvin rauhallisia ja kohteliaita. Jotkut heistä on tosi sosiaalisia ja jotkut ei niin sosiaalisia. He tulevat löytämään hyvän työpaikan ja kodin. He tykkäävät olla kavereiden kanssa. He osaavat lohduttaa hyvin toista, jos toisella on joku hätänä. He ovat todella eläinrakkaita ja niillä on paljon lemmikkejä. He ovat hyviä matikassa ja äidinkielessä. Neitsyet tulevat löytämään viisi euroa maasta joka viides vuosi.

VAAKA (23.9.–23.10.)

Vaaka on sosiaalinen ja rento persoona. Vaaka on todella viisas ihminen ja auttaa ihmisiä miellellään oppimaan asioita. Vaaka myös näkee asioita useasta eri kulmasta ja sen takia vaaka onkin niin viisas. Vaaka ei osaa ilmaista omia todellisia tarpeitaan kunnolla. Vaaka on todella rakastava ja pinnallinen. Kuunnelkaa vaakoja, sillä heillä voi joko olla hyviä ideoita tai jotain joka painostaa heitä. Vaaka on tulevaisuudessa rikas. Vaa'alla on tulossa hyvä tulevaisuus.

SKORPIONI (24.10.–22.11.)

Skorpionit eivät ole niin sosiaalisia, mutta he ovat sinnikkäitä ja rohkeita. He eivät tykkää hirveästi olla isoissa suurissa ihmisjoukoissa. He ovat todella kohteliaita. He osaavat arvostaa muita ihmisiä. Jos ne lupaaavat jotain, he toteuttavat sen heti. He tykkäävät kumminkin olla kavereidensa kanssa ja rakastavat olla eläimien kanssa. Skorpionit saavat hyvän työpaikan. He tulevat pärjäämään hyvin elämässä.

JOUSIMIES (23.11.–21.12.)

Jousimiehet on eläinradan yhdeksäs merkki, jota hallitsee Jupiter. Se on (tulielementtiin) kuuluva, optimistinen, seikkailunhaluinen ja energinen horoskoopimerkki, joka rakastaa vapautta, matkustelua ja filosofisia pohdintoja. Jousimiehet ovat usein suoria, rehellisiä ja kunnianhimoisia tie-

donetsijöitä. Jousimies näkee mahdollisuuksia ja suhtautuu tulevaisuuteen luottavaisesti. Työelämässä jousimies on toimielias ja innostuva, usein mukana monessa projektissa. Jousimiehet vihaa asioita, jotka rajoittavat heidän elämänsä tai energiaansa. Jousimies on ambivertti. Jousimiehet ovat hyvin eläinystävällisiä!! Jousimiehillä on onnea. Jousimiehet! Älkää kuunnelko mitä muut sanoo! OLETTE AINA TARPEEKSI!!

KAURIS (22.12.–19.1.)

Kauris on tosi rauhallinen yksilö ja hänellä on niin sanotusti "lehmän hermot" ja häntä ei pienet asiat hetkauta. Kauris on ahkera työskentelijä ja jopa saattaa tehdä ylittöitä. Kaurit on todella hauskoja, mutta osaavat olla tietyissä tilanteissa myös todella tiukkoja. Kauris oppii asioita todella nopeasti ja kun hän oppii jotain, hän alkaa työstämään taitojaan ja parin viikon päästä hän näyttää maailman mestarilta. Kauris on todella viisas ja antaa hyviä neuvoja ja oppeja, joten jos kauris antaa vinkin, kannattaa käyttää se hyödyksi. Jokainen tarvitsee elämäänsä ainakin yhden näistä viisaista kaurista, sillä he pitävät kaveriporukassa tai perheessä järjestyksen yllä.

VESIMIES (20.1.–18.2.)

Vesimies on yleensä ystävällinen ja rauhallinen, mutta osaa olla myös todella pippurinen. Vesimies rakastaa musiikkia, tanssia ja on todella kiintynyt eläimiin. Vesimiehet ovat yleensä optimistisia eli he näkevät aina mahdollisuuksia ja hyviä puolia, mutta vesimiehistä löytyy myös pessimistinen puoli. Vesimiehet yliajattelevat todella paljon. Vesimiehet ovat normisuomalaisia eli he eivät hirveästi välitä tuntemattomista ihmisistä, eivätkä näe syytä tutustua heihin. Vesimiehet ovat ambiverttejä eli eivät ole introverteja tai ekstroverteja. Vesimies yrittää parhaansa koulussa ja harrastuksissaan ja sen takia heille sanotaan että "he yrittää liikaa". Vesimiehille viesti: Olkaa omia itsejanne ja älkää kuunnelko, mitä muut sanoo. Saat yrittää juuri niin kovaa kuin haluat ja anna upean itsesi loistaa<3

KALAT (19.2.–20.3.)

Kaloja hallitsee Neptunus. Kalojen elementti on vesi. Kalat ovat lojaaleja ja rohkeita. Kalojen luonne on intuitiivinen, lempeä, mielikuvitusrikas ja usein hieman haaveellinen. Kalat ovat myös joskus herkkiä ja siksi heidän voi olla vaikea puhua tunteistaan. Kalan vahvuuksia ovat syvä tunteisuus, taiteellisuus, sopeutuvaisuus ja ystävällisyys. Heikkouksia ovat taas edellä mainitut herkkyys ja vaikeiden asioiden välttely, mutta myös taipumus uhrin rooliin ja epäkäytännöllisyys. Kalat ovat romanttisia ja omistautuneita parilleen. Eli jos olet yhdessä kalan kanssa, sinun ei tarvitse epäillä, pettääkö hän sinua. Kalat ei myöskään kaipaa draamaa elämäänsä, koska heidän mielestään se on aivan turhaa ja aikaa vievää. Kaloille viesti: Muistakaa puhua vaikeista asioista luotettavalle ihmiselle, eikä sen aina välttämättä tarvi olla aikuinen, kunhan vaan saat puhuttua jollekin. Lupaam, että se tulee helpottamaan asioita todella paljon <3

Pyöräillen kahvin ja pullan perässä

Aurinko lämmittää, tie mutkittelee halki vihreiden maisemien ja pyörän renkaat rullaavat kevyesti eteenpäin. Tämä kesäinen pyöräilyreitti vie sinut irti arjesta – kohti hetkiä, jotka jäävät mieleen. Reitin varrelta löydät upeat taukopaikat, joihin voit käydä tutustumassa pyöräilyn lomassa.

teksti **AINO LINNAKETO-JOUTVUO & MARIKA SALMINEN**

WANHAN KOULUN RAUHA

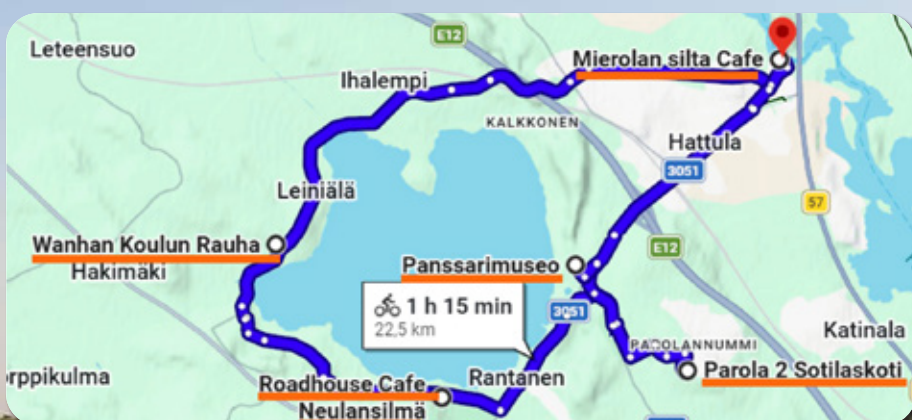
Tämä idyllinen kahvila sijaitsee Pelkolassa, entisen kyläkoulun paikalla. Siellä voit rentoutua ja viehättyä kiireettömyydestä itse tehtyjä suolaisia ja makeita herkkuja maistellen. Joka viikko tarjolla on myös vaihtuva kesäinen lounaskeitto yhdessä sämpylän sekä kahvin tai jäätelön kanssa. Tarjottavista keitoista ja muista herkuista ilmoitetaan viikoittain etukäteen Instagramissa ja Facebookissa @wanhankoulunrauha. *Avoinna: maanantaisin ja tiistaisin klo 12–16.30, 22.6.–4.8. välisenä aikana.*

PAROLAN SOTILASKOTI (SOTKU 2)

on hyvin tyypillinen suomalainen sotilaskoti ja se toimii hyvänä taukopaikkana myös ohikulkijoille. Sotilaskoti tunnetaan erityisesti klassisista "sotkumunkeista", jotka ovat aina varmasti tuoreita ja herkullisia. *Avoinna ma-pe klo 14–20.30, su klo 16–19*

MIEROLA SILTA CAFÉ

Kauniilla paikalla, historiallisen sillan kupeessa sijaitseva kahvila-ravintola, joka hurmaa maisemallaan Vanajaveden rannalla. Mierolan Silta café on viihtyisä paikka, joka tarjoaa asiakkailleen ainutlaatuisen kokemuksen, jossa voi rentoutua, nauttia herkullisesta ruoasta ja ihailla rauhallista järvimaisemaa. *Avoinna sään mukaan, joten tarkasta ajankohtaiset tiedot nettisivuilta mierola.fi*

ROADHOUSE CAFÉ NEULANSILMÄ

Sattulantien varrelta löytyy rento ja persoonallinen roadhouse-tyylinen Café Neulansilmä, josta saa kahvia, virvokkeita, pientä suolaista ja makeaa. Keittiöstä valmistuu makoisat burgerit, kana- ja makkarakorit, kanasalaatit, toastit ja uutena myös pasta annokset. *Avoinna keskiviikkoisin klo 17–19, lauantaisin klo 14–19 (klubi-iltoina tarvittaessa klo 01 asti) ja sunnuntaisin klo 12–17.*

PANSSARIMUSEON KAHVILA TANKKITUPA

Parolannummen suunnalla sijaitseva kahvila, joka toimii tunnelmallisena tauko- ja virkistytymispaikkana tarjoten mahdollisuuden myös museokierrokseen. Kahvilassa voit nauttia makoisat munkkikahvit, jäätelöt, täytetyt reissarit ja muut pikkusuolaiset. *Avoinna joka päivä klo 10–18 (juhannusaattona suljettu) 1.5.–30.9. välisenä aikana.*

Siisä kesä kutsuu pyörän satulaan! Lähde nauttimaan kauniista maisemista, lempeästä tuulesta ja vapauden tunteesta Lehijärven ympäri pyöräillen. Tämä reitti tarjoaa elämyksiä niin luonnon rauhasta kuin virkistävästä taukopaikoista – hyppää mukaan ja koe kesä parhaimmillaan!

Toivon puuhasivu

Tästä kivaa puuhaa sadepäiville tai riippumatossa löhöilyyn.

KESÄTARINA

Toivon tarinassa on aukkoja,
auta täydenmään ne!

Eräänä päivänä Toivo heräsi ja huomasi, että hänen höyhenensä olivat muuttuneet

_____!
"Hmm, ei huolta!"

Toivo totesi ja päätti lähteä

_____ ratsastaen _____

Matkalla hän kohtasi puhuvan

_____ joka väitti olevansa

_____ Yhtäkkiä taivaalta alkoi sataa

_____ ja kaikki ympärillä muuttui

_____!
Toivo nappasi nopeasti

_____ ja

huusi: "_____!"

Seuraavaksi paikalle saapui

_____ joka tarjosi Toivolle

_____ Mutta sitten tapahtui jotain vielä oudompaa:

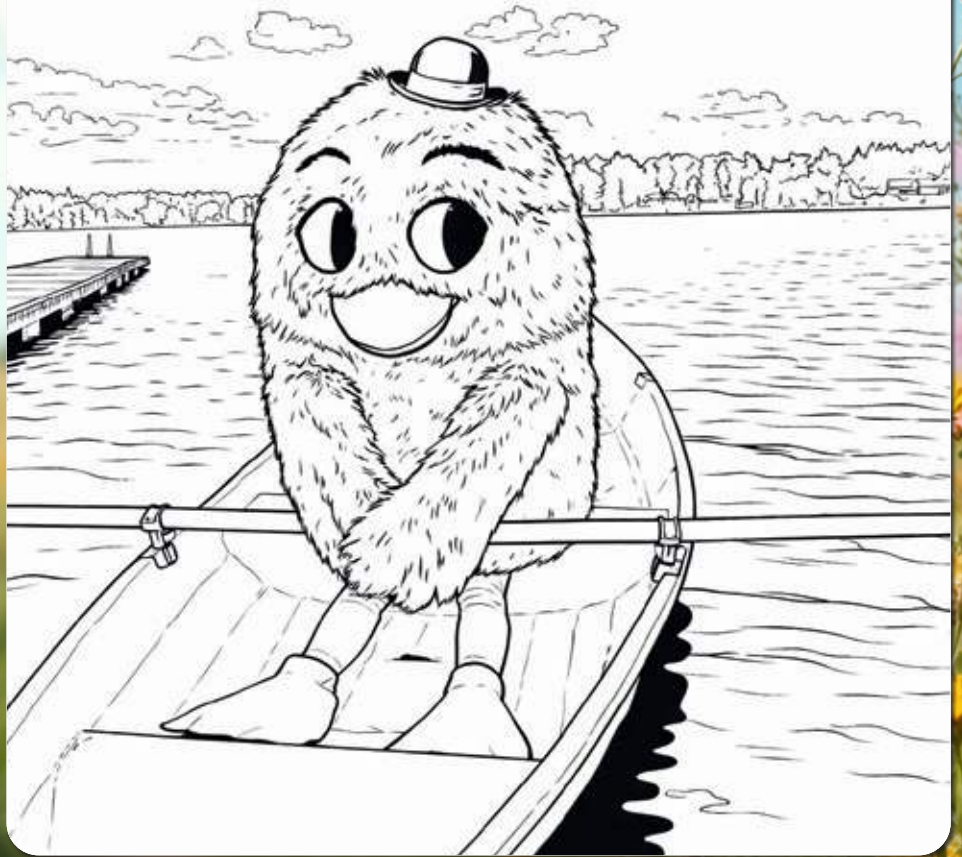
_____ Lopulta Toivo huomasi, että koko juttu olikin

_____ ja päätti juhlistaa päivää syömällä

_____ ja tekemällä

VÄRITÄ TOIVO

Toivo on lähtenyt järvelle soutelemaan, väritä kuva!

TOIVON KESÄBINGO

Ehditkö tehdä kaikki ennen syksyä? Ruksi kohdat!

Syönyt jäätelön
ulkona

Kulkenut paljain
jaloin

Nähty Toivon

Käynyt uimassa

Kastunut
kesäsateessa

Ollut piknikillä

Haistanut
vastaleikatun nurmen

Syönyt mansikoita
suoraan puskasta

Seurannut hetken
muurahaista